Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

EMN Eiropas migrācijas tīkls

POLITIKAS ZIŅOJUMS PAR MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA SITUĀCIJU LATVIJĀ 2016.GADĀ

Rīga, 2017.gada aprīlis

Ar Eiropas Savienības Padomes 2008. gada 14. maija lēmumu Nr.2008/381/EK izveidots Eiropas migrācijas tīkls, kura mērķis ir pildīt Eiropas Kopienas un dalībvalstu institūciju informācijas vajadzības, sniedzot aktuālu, objektīvu, uzticamu un salīdzināmu informāciju par migrācijas un patvēruma jomu, tādā veidā atbalstot Eiropas Savienības politikas veidošanu minētajās jomās. Eiropas migrācijas tīklu izmanto arī, lai sabiedrībai nodrošinātu informāciju par šiem jautājumiem. Tīklu veido Eiropas Komisija un dalībvalstu nozīmēti kontaktpunkti. Katrs kontaktpunkts izveido valsts migrācijas tīklu.

Kontaktpunkts sagatavo izpētes darbus, kuru tēmas ir noteiktas attiecīgā gada darba programmā. Izpētes darbu tēmas ir saistītas ar trešo valstu pilsoņu migrācijas jomu.

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Kontakti:

Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3,

Rīga, Latvija, LV-1026

Tālrunis: +371 67219492

E-pasts: emn@pmlp.gov.lv

Tīmeklis: www.emn.lv

Darba autore:

Ilze Siliņa-Osmane, Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkta eksperte

Recenzenti:

Ilona Ceļmalniece, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Attīstības un starptautiskās sadarbības departamenta Eiropas lietu un starptautiskās sadarbības nodaļas vadītāja

Ilze Briede, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Migrācijas nodaļas vadītāja

Līga Vijupe, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļas vadītāja

Solvita Steļmaka, Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Dienesta organizācijas pārvaldes Atgriešanas un patvēruma meklētāju lietu nodaļas galvenā inspektore

Projekts tika finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu.

Šī publikācija atspoguļo vienīgi autoru uzskatus, un Eiropas Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.

Projektu līdzfinansē Eiropas Savienības Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds

SATURS

KOPSAVILKUMS 5

1. IEVADS 8

2. PATVĒRUMA UN MIGRĀCIJAS POLITIKAS IZMAIŅU PĀRSKATS 9

2.1.Migrācijas un patvēruma jomas vispārējās izmaiņas 9

3. LIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA UN MOBILITĀTE 12

3.1. Ekonomiskā migrācija 12

3.2. Ģimenes atkalapvienošana 14

3.3. Studenti un zinātnieki 15

3.4. Pilsonība un naturalizācija 15

3.5. Migrācijas un mobilitātes pārvaldīšana 16

3.5. 1. Vīzu politika un Šengenas pārvaldība 16

3.6. Robežkontrole 16

3.6.1.Sadarbība ar FRONTEX 17

4. STARPTAUTISKĀ AIZSARDZĪBA UN PATVĒRUMS 17

4.1. Starptautiskās aizsardzības procedūras 19

4.2. Starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju uzņemšana 20

4.3. Pārmitināšana un pārcelšana 22

4.4. Pasākumi, lai ieviestu Kopējo Eiropas patvēruma sistēmu 22

5. NEPILNGADĪGIE BEZ PAVADĪBAS UN CITAS MAZĀK AIZSARGĀTAS GRUPAS 23

5.1. Nepilngadīgie bez pavadības 23

6. INTEGRĀCIJA 23

6.1. Integrācijas veicināšana, īstenojot sociāli ekonomisko līdzdalību 23

6.2. Integrācijas veicināšana, nodrošinot piekļuvi tiesībām un pienākumiem 25

6.3. Īpašu grupu integrācijas veicināšana 27

7 ATGRIEŠANA 28

7.1. Brīvprātīgā atgriešanās 28

7.2. Piespiedu izraidīšana 28

8. NELIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA UN CILVĒKU KONTRABANDA 30

8.1. Pasākumi, lai samazinātu nelikumīgo migrāciju 31

8.2. Sadarbība starp kompetentajām iestādēm 31

8.3. Nelikumīgo imigrantu pārvietotāju uzraudzības pasākumi 32

9. CILVĒKU TIRDZNIECĪBAS NOVĒRŠANA 33

10. MIGRĀCIJAS UN ATTĪSTĪBAS POLITIKA 34

1.pielikums. Eiropas Savienības tiesību aktu ieviešana 36

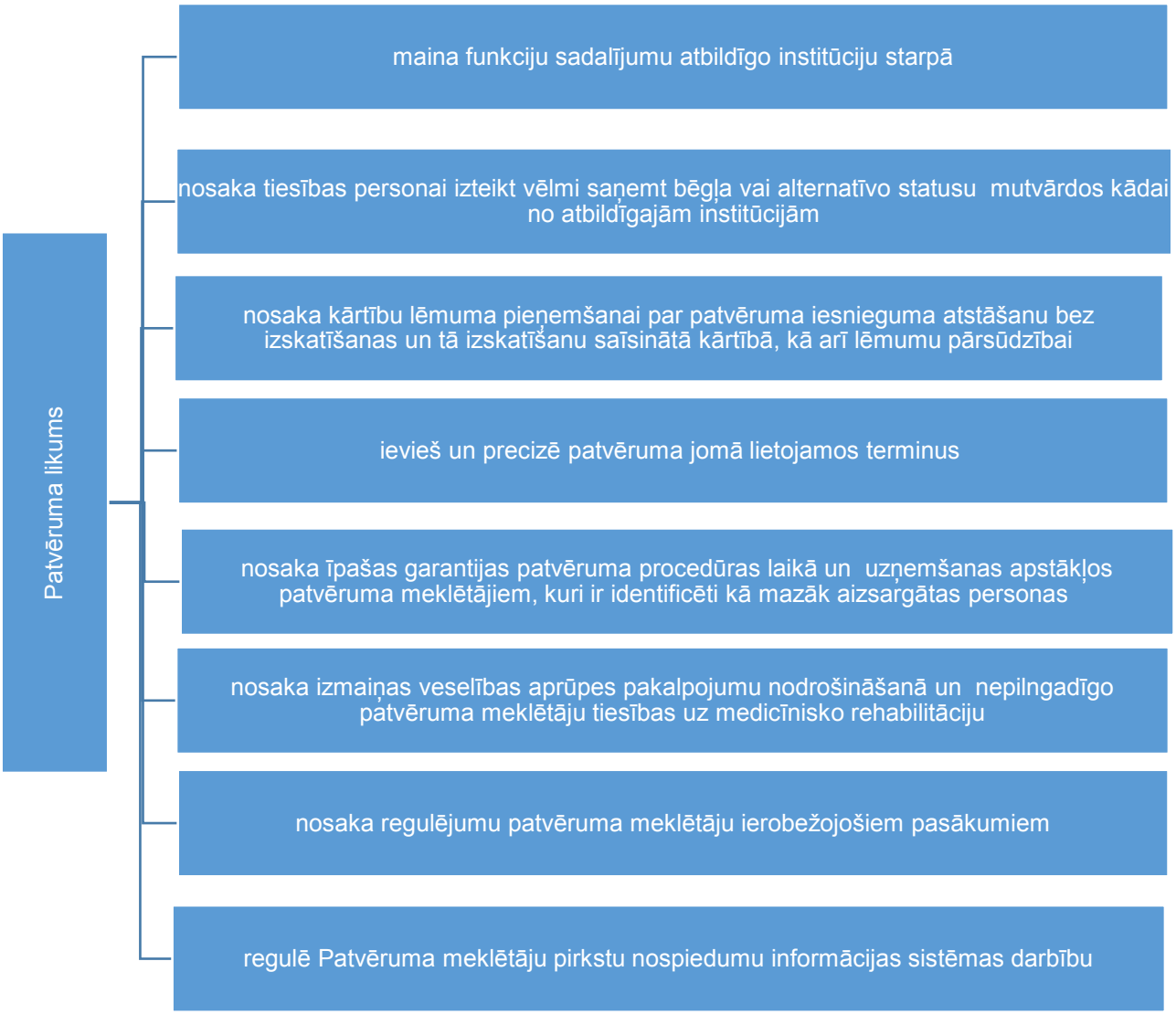
2.pielikums. Avotu un literatūras saraksts 38

3.pielikums. Darbā izmantoto terminu definīcijas 41

KOPSAVILKUMS

Ikgadējais politikas ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā sniedz pārskatu par būtiskākajām un nozīmīgākajām izmaiņām migrācijas un patvēruma politikā, par normatīvo aktu izmaiņām, ieviešot Eiropas Savienības (turpmāk - ES) tiesību aktu prasības, kā arī atspoguļo diskusijas Saeimā un sabiedrībā par atsevišķiem migrācijas un patvēruma jomas jautājumiem laika posmā no **2016. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim un 2017. gada sākumā.**

Migrācijas un patvēruma jomu Latvijā nosaka Patvēruma likums un Imigrācijas likums. 2016. gada sākumā stājās spēkā jauns **Patvēruma likums**[1], kas noteica šādas izmaiņas patvēruma jomā Latvijā:

2016. gada laikā pieņemti jauni un grozīti jau spēkā esošie **Ministru kabineta noteikumi** patvēruma jomā. Izmaiņas skārušas patvēruma meklētāju **veselības aprūpi**, patvēruma meklētājiem paaugstināts **uzturnaudas apmērs**, kā arī pārskatītas **uztura normas** aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrā. Izmaiņas veiktas arī **pabalstu** izmaksās bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu. Noteikta kārtība nepilngadīgo patvēruma meklētāju **izglītības** ieguvei un

[1] Patvēruma likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr.2, 05.01.2016.- [stājās spēkā 19.01.2016.]

izdevumu segšanai pašvaldībai par nepilngadīgo bez pavadības **izmitināšanu**. Pieņemti noteikumi par patvēruma meklētāju **pirkstu nospiedumu** informācijas sistēmu un patvēruma meklētāju **personas dokumentiem** un to izsniegšanu.

2016. gadā un 2017. gadā sākumā grozīts arī otrs būtiskākais tiesību akts migrācijas jomā Latvijā **– Imigrācijas likums**[2].

Statistikas dati migrācijas jomā 2016. gadā krasi neatšķiras no iepriekšējiem gadiem. **Pirmreizēji izsniegto termiņuzturēšanās** atļauju skaits ir nedaudz samazinājies, tomēr tas paliek sešu tūkstošu robežās. No tām 2109 pirmreizējās uzturēšanās atļaujas tika izsniegtas saistībā ar ģimenes atkalapvienošanu, 1736 pirmreizējās uzturēšanās atļaujas tika izsniegtas trešo valstu pilsoņiem saistībā ar nodarbinātību.

Patvēruma meklētāju skaits saglabā noturīgu pieaugumu, sasniedzot 350 personas. Latvija uzņēmusi 163 personas, kuras ES pārvietošanas programmas ietvaros pārceltas no Grieķijas un Itālijas. 2016. gadā Latvijā ieceļoja 33[3] **nepilngadīgie bez pavadības**, kuri tika aizturēti par

[2] Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 123, 29.06.2016. - [stājās spēkā 01.07.2016.]
Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 36, 16.02.2017. - [stājās spēkā 02.03.2017.]
[3] Datu avots: Valsts robežsardze.

uzturēšanos Latvijā bez derīgiem ceļošanas dokumentiem. No kuriem 3[4] pieprasīja patvērumu Latvijā.

Valsts robežsardzes un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonas piedalījās EPAB rīkotajās misijās, kas sniedza atbalstu Grieķijai un Itālijai.

Valsts robežsardze piedalījās trīs **FRONTEX** rīkotajās kopīgajās operācijās, kas sniedza atbalstu ES dalībvalstīm un trešajām valstīm – Bulgārijai, Horvātijai, Grieķijai, Itālijai, Moldovai, Albānija un Serbijai.

2016. gadā valsts un nevalstiskās organizācijas īstenoja vairākus projektus migrantu latviešu valodas prasmju pilnveidošanai. Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts" un "Patvērums "Drošā māja" nodrošināja **atbalstu** kopā 463 personām. Darbu uzsāka **Informācijas centrs imigrantiem**, kurā Rīgā un reģionālajos[5] kontaktpunktos Latgalē, Vidzemē un Zemgalē nodrošina bezmaksas konsultācijas par sociāliem un juridiskiem jautājumiem, kā arī sniedz tulku pakalpojumus saziņai ar pakalpojumu sniedzējiem.

Pateicoties Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda finansējumam līdz 75 personām ir pieaudzis personu skaits, kuri izmantoja **brīvprātīgās atgriešanās programmu** (2015. gadā 34).[6] Neliels samazinājums vērojams piespiedu kārtā izraidīto personu skaitā, sasniedzot 336 (2015. gadā - 340[7]). Lielākais piespiedu kārtā izraidīto trešo valstu pilsoņu skaits bija no Vjetnamas. 2016. gadā turpināja samazināties trešo valstu pilsoņiem izsniegto izbraukšanas rīkojumu[8] skaits – 1027[9] (2015. gadā - 1225)[10]. Pārsvarā tie izsniegti Krievijas, Vjetnamas un Ukrainas pilsoņiem.

Ar Ārlietu ministrijas Konsulārā departamenta starpniecību izveidots efektīvs Eiropas un Pakistānas Islāma Republikas līguma par tādu personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas nelikumīgi, praktiskas piemērošanas **mehānisms**, kas ļāva ātri un efektīvi noformēt ceļošanas dokumentus, saskaņot izraidīšanu un izraidīt 8 Pakistānas pilsoņus uz Pakistānu.[11]

Nelikumīgās migrācijas ceļu izmantošanas gadījumi turpina būt aktuāli arī Latvijā. Joprojām saglabājas salīdzinoši augsts "zaļās" robežas **nelikumīgo** šķērsotāju skaits - 2016. gadā tika aizturēti 369 trešo valstu pilsoņi (2015. gadā - 463). Aizturēto personu galvenās grupas veidoja Vjetnamas, Krievijas, Afganistānas, Indijas un Nepālas pilsoņi. Lielākais aizturēto personu skaits par nelikumīgu "zaļās" robežas šķērsošanu bija uz Latvijas-Krievijas robežas.

Palielinājies konstatēto pārkāpumu skaits attiecībā uz **ļaunprātīgu** likumīgo ieceļošanas veidu izmantošanu, kad trešo valstu pilsoņi, saņemot Šengenas vīzu, sniedz nepatiesu informāciju par ieceļošanas mērķiem Latvijā vai citā Šengenas zonas valstī. 2016. gadā palielinājās Vidusāzijas

[4] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[5] Daugavpilī, Jelgavā, Cēsīs un Liepājā.
[6] Datu avots: IOM Rīgas birojs.
[7] Third-country nationals who have left the territory by type of return and citizenship. - Pieejams: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do.
[8] Izbraukšanas rīkojums - administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, ar kuru nosaka vai pasludina, ka trešās valsts pilsoņa uzturēšanās ir nelikumīga, un uzliek vai nosaka atgriešanās pienākumu. Avots: EMT vārdnīca v3. Pieejams: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/docs/emn-glossary-en-version.pdf.
[9] Dati tika vēlāk precizēti.
[10] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[11] Avots: Valsts robežsardze.

valstu (Kirgizstānas, Uzbekistānas, Kazahstānas, Tadžikistāna) pilsoņu skaits, kas ļaunprātīgi izmantoja Šengenas vīzas, lai dotos uz ES ar mērķi nelikumīgi uzturēties un strādāt.[12]

2016. gadā ir samazinājies **ieceļošanas atteikumu** skaits uz robežas - ieceļošana atteikta 797 trešo valstu pilsoņiem.

Par **cilvēku tirdzniecības** organizēšanu uzsākto kriminālprocesu ietvaros aizdomās turētā statuss ir noteikts un aizturētas ir 3 personas.[13] 2016. gadā tika īstenots biedrības "Patvērums "Drošā māja"" projekts "Novēršot cilvēku tirdzniecību un fiktīvās laulības: daudznozaru risinājums" (HESTIA).

Lai sniegtu ieguldījumu ANO Dienaskārtības ilgtspējīgai attīstībai 2030 ieviešanā attīstības valstīs, jo īpaši Latvijas 2016. gadā noteiktajās prioritārajās partnervalstīs ES Austrumu partnerības (Gruzija, Moldova, Ukraina) un Centrālāzijas (Kirgizstāna, Tadžikistāna un Uzbekistāna) reģionā, 2016. gadā tika pieņemtas **Latvijas Attīstības sadarbības politikas pamatnostādnes 2016.-2020.** gadam, kuras uzsver attīstības sadarbības politikas instrumentu nozīmi migrācijas pamatcēloņu risināšanā.

1. IEVADS

Politikas ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2016. gadā un 2017. gada sākumā (turpmāk - politikas ziņojums) sniedz pārskatu par būtiskākajām izmaiņām migrācijas un patvēruma politikā, par normatīvo aktu izmaiņām, ieviešot ES tiesību aktu prasības, atspoguļo diskusijas parlamentā un sabiedrībā par atsevišķiem migrācijas un patvēruma jautājumiem.

Politikas ziņojums izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Komisijas izstrādāto un Eiropas migrācijas tīkla (turpmāk - EMT) nacionālo kontaktpunktu apstiprināto specifikāciju, kas ļauj apkopot vienotu un salīdzināmu informāciju par visām dalībvalstīm. Sintēzes ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju ES 2016. gadā pēc tā izstrādes būs pieejams EMT mājaslapā www.emn.lv.

Politikas ziņojuma izstrādei nepieciešamā informācija iegūta, sūtot informācijas pieprasījumus un apkopojot atbildes no Iekšlietu ministrijas, Ārlietu ministrijas, Ārlietu ministrijas Konsulārā departamenta, Kultūras ministrijas, Labklājības ministrijas, Valsts robežsardzes, Starptautiskās Migrācijas organizācijas (turpmāk - IOM) Rīgas biroja. Darba izstrādē iesaistīti eksperti no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes.

Lai atspoguļotu sabiedrībā valdošos viedokļus un apskatītu politiskajā vidē notikušās diskusijas, darbā tika izmantoti dažādos ziņu un sabiedriskās politikas portālos publicētie raksti, viedokļi un vērtējumi, kā arī citu valsts institūciju mājaslapās pieejamā informācija. Visas darbā izmantotās avotu un literatūras vienības ir iekļautas izmantoto avotu un literatūras sarakstā.

Darbā izmantoti nacionālo datu sniedzēju un ES Statistikas biroja Eurostat apkopotie dati. Dati saskaņoti ar migrācijas un patvēruma jomas ekspertiem.

Visi šajā darbā lietotie termini atbilst EMT Patvēruma un migrācijas terminu vārdnīcā[14] noteiktajām definīcijām.

[12] Avots: Valsts robežsardze.
[13] Datu avots: Iekšlietu ministrija.
[14] Pieejama www.emn.lv.

2. PATVĒRUMA UN MIGRĀCIJAS POLITIKAS IZMAIŅU PĀRSKATS

2.1.Migrācijas un patvēruma jomas vispārējās izmaiņas

2016. gada 19. janvārī, stājoties spēkā jaunam Patvēruma likumam[15], tika veiktas izmaiņas funkciju sadalījumā Latvijas patvēruma procedūrā iesaistīto institūciju starpā. Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde no Valsts robežsardzes pārņēma patvēruma meklētāju personiskās intervijas veikšanu, lai izvērtētu iesnieguma atbilstību bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanas kritērijiem. Intervijas veikšana, lai izvērtētu iesnieguma atbilstību bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanas kritērijiem, atbilstoši direktīvā 2013/32/ES noteiktajam ir iestādes, kas ir atbildīga par lēmuma pieņemšanu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt, pienākums. Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde ir atbildīga par intervijas veikšanu, lai iegūtu informāciju, kas nepieciešama, lai pieņemtu lēmumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt. Valsts robežsardze veic sākotnējo interviju ar patvēruma meklētāju, lai iegūtu informāciju, kas nepieciešama, lai piemērotu regulu Nr. 604/2013, kā arī pieņemtu lēmumu par iesnieguma pieņemšanu izskatīšanai vai atstāšanu bez izskatīšanas, kā arī pamatinformāciju par starptautiskās aizsardzības pieprasīšanas motīviem.[16]

Pārskata periodā būtiskas izmaiņas ir notikušas arī likumīgās migrācijas jomas tiesību aktos - Imigrācijas likumā un tam pakārtotajos Ministru kabineta noteikumos, lai pārņemtu divas ES direktīvas[17]. Abas direktīvas ir saistītas ar ekonomiskās migrācijas jomu.

Diskusijas patvēruma jomā

Latvijā 2016. gadā, plašsaziņas līdzekļos, Saeimā un sabiedrībā visbiežāk ir bijušas diskusijas par patvēruma meklētāju uzņemšanas jautājumiem un starptautisko aizsardzību saņēmušo personu integrāciju.

Tieslietu un iekšlietu ministru padomes laikā 2016. gada oktobrī Luksemburgā iekšlietu ministrs Rihards Kozlovskis uzsvēra, ka dalībvalstu dalībai šādā pārvietošanas ietvarā ir jābūt brīvprātīgai, kas ņem vērā katras dalībvalsts individuālo uzņemšanas kapacitāti.[18]

Plašsaziņas līdzekļos ir izskanējusi informācija, ka 2017. gada sākumā no visiem līdz šim uz Latviju pārceltajiem patvēruma meklētājiem (163), kuriem ir piešķirts starptautiskās aizsardzības statuss, Latvijā ir palikuši tikai 5.[19] Šī tendence tiek skaidrota ar to, ka starptautisko aizsardzību saņēmušajām personām lielākās problēmas sagādā sabiedrības noraidošā attieksme pret atšķirīgo, samazinātie pabalsti bēgļiem un vājās latviešu valodas zināšanas, kas kavē integrāciju gan sabiedrībā, gan darba tirgū.[20] Latviju pametušās starptautisko aizsardzības statusu saņēmušās personas turpina saņemt pabalstus no Latvijas, pret ko iebilst Saeimas deputāti. Saeimas deputāti

[15] Patvēruma likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr.2, 05.01.2016.- [stājās spēkā 19.01.2016.]
[16] Likumprojekta „Patvēruma likums" anotācija.- Pieejams: http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/tiesibu-akti/tiesibu-aktu-projekti/2014/07/28/groz%C4%ABjumi-patv%C4%93ruma-likum%C4%81/.
[17] Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvas 2014/36/ES par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem nodarbinātības kā sezonas darbiniekiem nolūkā;
Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīvas 2014/66/ES par ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem trešo valstu valstspiederīgajiem saistībā ar pārcelšanu uzņēmuma ietvaros.
[18] Iekšlietu ministri diskutē par aktuāliem pasākumiem patvēruma un migrācijas politikā.- Pieejams: http://www.iem.gov.lv/lat/aktualitates/informacija_medijiem/?doc=32261.
[19] No visiem uz Latviju pārvietotajiem bēgļiem, šeit palikuši tikai 5.- Pieejams: http://nra.lv/latvija/201577-no-visiem-uz-latviju-parvietotajiem-begliem-seit-palikusi-tikai-5.htm.
[20] Bēgļu uzņemšanas plāna īstenotāji: Patvēruma meklētāju integrācija Latvijā cietusi neveiksmi.- Pieejams: http://www.lsm.lv/lv/raksts/latvija/zinas/beglu-uznemsanas-plana-istenotaji-patveruma-mekletaju-integracija-latvija-cietusi-neveiksmi.a204034/.

vēlas veikt grozījumus likumos, nosakot, ka pabalstus var saņemt, reģistrējoties reizi mēnesī Nodarbinātības valsts aģentūrā.[21]

Iekšlietu ministrijas atbildīgās amatpersonas vērtē, ka Iekšlietu ministrijas atbildības jomās Rīcības plānā personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā[22], rakstīto dzīvē izdevies īstenot par vairāk nekā 90%. Savukārt Ekonomikas ministrija plāno vēlreiz piedāvāt valdībai lemt par risinājumiem, lai starptautisko aizsardzību saņēmušajām personām uzlabotu iespējas atrast dzīvesvietu, jo vislielākā problēma starptautisko aizsardzības statusu saņēmušo personu integrācijas jomā izrādījusies nespēja atrast mājokli.[23]

Lai risinātu trešo valstu pilsoņu integrācijas izaicinājumus, domnīca "Providus" 2017. gada sākumā ir iesaistījusies projektā starptautiskās aizsardzības saņēmēju integrācijas izvērtēšanā un uzlabošanā, kura mērķis ir izveidot integrācijas izvērtēšanas sistēmu[24].

Diskusijas par starptautisko aizsardzību saņēmušo personu integrāciju sabiedrībā un izaicinājumiem regulāri notiek Saeimas Pilsonības, migrācijas un sabiedrības saliedētības komisijas sēdēs. Sēdēs piedalās integrācijas pasākumos iesaistītās valsts un nevalstisko organizāciju pārstāvji.

Par bēgļu integrāciju Latvijā savu viedokli pauda arī Latvijas Ārpolitikas institūta pētnieks, Aldis Austers, norādot, *ka bēgļu aizmukšana ir nostādījusi Latviju ne īpaši glaimojošā situācijā. Tā ir indikācija, ka solidaritāte patvēruma meklētāju uzņemšanā nevar būt tikai formalitāte, ka nepieciešams nopietni domāt par to, kā organizēt bēgļu integrāciju Latvijas sabiedrībā, mazinot sabiedrības aizspriedumus un atvēlot pietiekami daudz līdzekļu, lai bēgļi spētu sevi nodrošināt līdz pastāvīga iztikas avota atrašanai. Valdībai ir jādomā par to, kā veicināt patvēruma meklētāju nodarbinātību un kā nodrošināt vairāk informācijas par arābu un citu tautību musulmaņu kultūru un tradīcijām.*[25]

Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē rezultāti

Latvija prezidējošās valsts statusu Eiropas Savienības Padomē ieguva 2015. gada 1. janvārī. Latvija prezidentūra ES Padomē panāca vērā ņemamu virzību izvirzītajās prioritātēs – *Konkurētspējīga Eiropa, Digitāla Eiropa un Iesaistīta Eiropa*, vienlaikus spējot nodrošināt tūlītēju un kvalitatīvu reakciju uz izaicinājumiem ES iekšējai drošībai un ES migrācijas un patvēruma politikai.

Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē sasniegtajiem rezultātiem[26] migrācijas un patvēruma jomā 2016. gadā sekoja šāda attīstība:

[21] Vēlas pēc iespējas ātrāk liegt iespēju Latviju pametušiem bēgļiem saņemt pabalstu.- Pieejams: http://www.tvnet.lv/zinas/latvija/622518-velas_pec_iespejas_atrak_liegt_iespeju_latviju_pametusiem_begliem_sanemt_pabalstu.
[22] Ministru kabineta 2015. gada 2. decembra rīkojums Nr.759 "Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā".- Latvijas Vēstnesis, Nr.238. 04.12.2015. – [stājās spēkā 02.12.2015.]
[23] IeM uzskata, ka bēgļu uzņemšanas plānu izdevies īstenot par 90%.- Pieejams: http://www.diena.lv/raksts/latvija/zinas/iem-uzskata-ka-beglu-uznemsanas-planu-izdevies-istenot-par-90-14165405.
[24] Starptautiskās aizsardzības saņēmēju integrācijas izvērtēšana un uzlabošana.- Pieejams: http://providus.lv/article/starptautiskas-aizsardzibas-sanemeju-integracijas-izvertesana-un-uzlabosana.
[25] Latvijas ārējā un drošības politika. Gadagrāmata 2017. Imigrācija un bēgļi Eiropas Savienībā un Latvijā.- Pieejams: http://www.liia.lv/en/publications/latvian-foreign-and-security-policy-yearbook-2017-577?get_file=1.
[26] Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē rezultāti.- Pieejams:https://eu2015.lv/images/news/EU2015LV_rezultati_lv.pdf.

Tika uzsākts trialogs ar Eiropas Parlamentu par Studentu/zinātnieku direktīvas projektu: notika pirmā neformālā tikšanās, tehniskās tikšanās notika gandrīz katru nedēļu kopš 2015. gada februāra, kā arī notika 3 politiskie trialogi.

2016. gada pirmajā pusē tika apstiprināta Studentu/zinātnieku direktīva. Tā tika publicēta ES Oficiālajā Vēstnesī 2016. gada 21. maijā.

Tika panākta vienošanās par Šengenas konsultēšanās tīkla (*VISION*) darbības pārtraukšanu: saskaņā ar Latvijas prezidentūras laikā apstiprināto laika grafiku *VISION* darbības pārtraukšanai.

Saskaņā ar Latvijas prezidentūras laikā apstiprināto laika grafiku *VISION* darbības pārtraukšanai, 2016. gada 21. martā beidza pastāvēt *VISION*, kuru aizstāja *VIS Mail II* konsultāciju mehānisms.

Latvijas prezidentūras laikā tika izstrādāti pirmie kompromisa priekšlikumi Vīzu kodeksa grozījumiem, kas tika diskutēti marta - jūnija Vīzu darba grupas sanāksmēs.

2016. gada 13. aprīlī ES Padome (*Coreper II*) apstiprināja Padomes mandātu trialogu uzsākšanai ar Eiropas Parlamentu par Vīzu kodeksa grozījumiem.

2015. gada 12. jūnijā *Coreper II* un 15. jūnijā Padomē apstiprināja Deklarācijas projektu Mobilitātes partnerībai ar Baltkrieviju.

2016. gada 13. oktobrī Luksemburgā tika parakstīta mobilitātes partnerība starp ES un Baltkrieviju.

3. LIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA UN MOBILITĀTE

Kopējais pirmreizēji izsniegto termiņuzturēšanās atļauju skaits 2016. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir samazinājies - 6002 (2015. gadā - 6293)[27]. Tas saistīts ar intereses samazināšanos par investoru programmu tās izmantošanas ierobežojošāko nosacījumu ieviešanas dēļ.

3.1. Ekonomiskā migrācija

2016. gadā nodarbinātības nolūkā pirmreizēji izsniegto uzturēšanās atļauju trešo valstu pilsoņiem skaits, salīdzinājumā ar 2015. gadu (1639) ir nedaudz pieaudzis – 1736. Kopējais 2016. gadā piešķirto tiesību uz nodarbinātību trešo valstu pilsoņiem skaits ir pieaudzis - 6007 (2015. gadā - 4808), no kuriem lielākā daļa ir nodarbināti sauszemes transporta un cauruļvadu transporta jomā (2765), datorprogrammēšanas un konsultēšanas jomā (528), citu transportlīdzekļu ražošanā (310), iekārtu un ierīču remonta un uzstādīšanas jomā (265) un ēdināšanas pakalpojumu jomā (230).[28]

Tabula 3-1
Kopējais un saistībā ar nodarbinātību pirmreizēji izsniegto uzturēšanās atļauju skaits, 2011-2016[29]

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Saistībā ar nodarbinātību	519	597	737	971	1639	1736
Pavisam	**3 982**	**4 579**	**6 609**	**3218**	**4808**	**6007**

2016. gada 1. jūlijā stājās spēkā Grozījumi Imigrācijas likumā, kuros ir ieviesti nosacījumi termiņuzturēšanās atļauju izsniegšanas ierobežošanai, nosakot, ka

Ministru kabinets, izvērtējot ietekmi uz nacionālo drošību vai valsts ekonomisko attīstību saistībā ar trešo valstu pilsoņu daudzumu valstī un koncentrāciju noteiktā valsts teritorijā, ir tiesīgs izdot noteikumus, kuros paredz, kuras trešās valsts pilsoņiem un uz kādu termiņu tiek apturēta termiņuzturēšanās atļauju izsniegšana[30].

2017. gada 2. martā stājās spēkā Grozījumi Imigrācijas likumā[31], kurā, lai risinātu darbaspēka trūkumu, ir atviegloti ieceļošanas nosacījumi augsti kvalificētajiem trešo valstu pilsoņiem, profesijās, kurās prognozēts būtisks darbaspēka trūkums. Likums paredz iespēju saņemt ES zilo karti arī tādām personām, kuras nav ieguvušas atbilstošu izglītību nozarē, bet kurām ir vismaz piecu gadu ilga atbilstoša profesionālā pieredze paredzamās nodarbinātības jomā. Visu nodarbināto ģimenes locekļiem tiek piešķirtas tiesības uz nodarbinātību.

Likums[32] paredz personām, kuras pieprasa ES zilo karti, saīsināt dokumentu izskatīšanas termiņu. Dokumenti jāizskata 10 darba dienu laikā.

[27] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[28] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[29] Datu avots: 2011.-2012. gads – Eurostat, 2013.-2016. gads – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[30] Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 123, 29.06.2016. - [stājās spēkā 01.07.2016.]
[31] Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 36, 16.02.2017. - [stājās spēkā 02.03.2017.]
[32] Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr.36, 16.02.2017.- [stājās spēkā 02.03.2017.]

Likumā[33] ir iestrādāts jauns uzturēšanās mērķis, kas ir saistīts ar Jaunuzņēmumu, darbības atbalsta likumu[34]. Imigrācijas likumā ir noteikts, ka trešās valsts pilsonim var izsniegt termiņuzturēšanās atļauju uz laiku, kas nepārsniedz trīs gadus, ja trešās valsts pilsonis Latvijā plāno radīt vai attīstīt inovatīvu produktu.[35] Uz šādiem uzņēmumiem netiks attiecinātas prasības, kas paredz minimālo darbības laiku vienu gadu, pirms valdes loceklis ir tiesīgs pieprasīt termiņuzturēšanās atļauju, kā arī netiek noteiktas minimālās nodokļu samaksas summas, kas jāsamaksā, lai valdes loceklis – trešās valsts pilsonis – varētu turpināt uzturēties Latvijā ar termiņuzturēšanās atļauju. Paredzams, ka šie grozījumi veicinās inovatīvus produktus radošu uzņēmumu dibināšanu Latvijā.[36]

Vienlaikus likums[37] nosaka papildu prasības trešo valstu komersantu pārstāvniecībām, kuru pārstāvji pieprasa termiņuzturēšanās atļaujas. Turpmāk šim trešās valsts uzņēmumam ārzemēs jābūt reģistrētam vismaz piecus gadus, tam jānodarbina vismaz 50 darbinieki un tā gada apgrozījumam jāpārsniedz 10 miljoni eiro. Šāds regulējums iekļauts, lai nodrošinātu tikai perspektīvu uzņēmumu un sadarbības formu ienākšanu Latvijas tirgū. Šobrīd visvairāk uzturēšanās atļaujas tiek atteiktas trešo valstu komersantu pārstāvniecību pārstāvjiem, jo tiek konstatēts, ka vairums šādu pārstāvniecību faktiski nestrādā un nesniedz Latvijai ekonomisko labumu.[38]

Papildus tam, Imigrācijas likuma grozījumi[39] nosaka ieceļošanas nosacījumi uzņēmumu ietvaros pārceltiem darbiniekiem (intra-corporate transferees) un sezonas darbiniekiem (seasonal workers). Tie pārņem *Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīvas 2014/66/ES*[40] *par ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem trešo valstu valstspiederīgajiem saistībā ar pārcelšanu uzņēmuma ietvaros* noteikto tiesisko regulējumu. Daļa no ieceļošanas nosacījumiem ir pārņemta Ministru kabineta 2016. gada 15. jūlijā noteikumos Nr. 470 " Grozījumi 2010. gada 21. jūnija noteikumos Nr.564 "Uzturēšanās atļauju noteikumi"" [41], kuros 2016. gadā tika veiktas atbilstošas izmaiņas.

Likumā[42] tiek definēts uzņēmuma ietvaros pārceltā darbinieka jēdziens, kā arī tiek paredzēts, ka šādām personām nebūs nepieciešams apliecinājums par tiesībām uz nodarbinātību pie noteikta darba devēja, ja tās ieceļo īstermiņa mobilitātes ietvaros, un izsniedzamās uzturēšanās atļaujas ilgums tiks noteikts atkarībā no nodarbinātības veida.

[33] Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 36, 16.02.2017. - [stājās spēkā 02.03.2017.]
[34] Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 241, 10.12.2016.- [stājās spēkā 01.01.2017.]
[35] Ja pēc termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšanas Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde ir konstatējusi šādu nosacījumu izpildi: a) triju mēnešu laikā pēc tam, kad pieņemts lēmums par termiņuzturēšanās atļaujas piešķiršanu, trešās valsts pilsonis ir reģistrēts kā valdes loceklis ne ilgāk, kā pirms gada komercreģistrā reģistrētā kapitālsabiedrībā, kuras ietvaros viņš plāno radīt vai attīstīt inovatīvu produktu, b) kopējie minētās kapitālsabiedrības pamatkapitālā veiktie kvalificēta riska kapitāla investora ieguldījumi sešu mēnešu laikā pēc pirmās vienas un tās pašas aktivitātes īstenošanai izsniegtās termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšanas ir sasnieguši vismaz 30 000 EUR un 18 mēnešu laikā pēc termiņuzturēšanās atļaujas izsniegšanas - vismaz 60 000 EUR, c) vienas un tās pašas ar inovatīva produkta radīšanu vai attīstīšanu saistītas aktivitātes īstenošanai Latvijā ar termiņuzturēšanās atļauju uzturas ne vairāk kā pieci trešo valstu pilsoņi. Ja visi trešo valstu pilsoņi pieteikumu termiņuzturēšanās atļaujas pieprasīšanai vienas un tās pašas ar inovatīva produkta radīšanu, vai attīstīšanu saistītas aktivitātes īstenošanai neiesniedz vienlaicīgi, termiņuzturēšanās atļauju piešķir uz termiņu, kas nepārsniedz laiku, uz kādu tā piešķirta pirmajam trešās valsts pilsonim, kurš saņēmis termiņuzturēšanās atļauju šīs aktivitātes īstenošanai, d) trešās valsts pilsonis, kuram izsniegta termiņuzturēšanās atļauja saskaņā ar šā punkta nosacījumiem, nav nodarbināts pie cita darba devēja vai nav komercreģistrā reģistrēta citas kapitālsabiedrības amatpersona.
[36] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[37] Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr.36, 16.02.2017.- [stājās spēkā 02.03.2017.]
[38] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[39] Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr.36, 16.02.2017.- [stājās spēkā 02.03.2017.]
[40] Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīva 2014/66/ES par ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem trešo valstu valstspiederīgajiem saistībā ar pārcelšanu uzņēmuma ietvaros.- Oficiālais Vēstnesis, L 157, 27.05.2014.
[41] Ministru kabineta 2016. gada 15. jūlija noteikumi Nr. 470 "Grozījumi 2010. gada 21. jūnija noteikumos Nr.564 "Uzturēšanās atļauju noteikumi"".- Latvijas Vēstnesis, Nr.138, 20.07.2016. -[stājās spēkā 21.07.2016.]
[42] Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr.36, 16.02.2017.- [stājās spēkā 02.03.2017.]

2016. gadā veiktas izmaiņas Ministru kabineta 2010. gada 21. jūnija noteikumos Nr.552 "Ielūgumu apstiprināšanas un uzaicinājumu noformēšanas kārtība"[43] un Ministru kabineta 2011. gada 30. augusta noteikumos Nr.676 "Vīzu noteikumi"[44], lai pārņemtu daļu no *Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvas 2014/36/ES*[45] *par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem nodarbinātības kā sezonas darbiniekiem nolūkā* noteikto tiesisko regulējumu. Likumā iekļauta sezonas strādnieka definīcija un uzturēšanās nosacījumi Latvijā.

3.2. Ģimenes atkalapvienošana

2016. gadā ir nedaudz samazinājies saistībā ar ģimenes atkalapvienošanu trešo valstu pilsoņiem izsniegto pirmreizējās uzturēšanās atļauju skaits - 2109 (2015. gadā - 2553).[46] Samazinājums saistīts ar ārvalstu investoru skaita samazināšanos, kas pieprasa pirmreizējas termiņuzturēšanās atļaujas saistībā ar ieguldījumu Latvijas tautsaimniecībā.[47]

Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā"[48] saskaņā ar *Padomes 2003. gada 22. septembra direktīvā 2003/86/EK par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos* noteikto paredz piešķirt tiesības uz nodarbinātību un komercdarbību trešo valstu pilsoņu, kuriem atļauts strādāt Latvijā, ģimenes locekļiem. Šajā likumā tiek paredzētas tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu trešo valstu pilsoņu pilngadīgajiem bērniem, kuri pirmo termiņuzturēšanās atļauju Latvijā saņēma, būdami nepilngadīgi.

EMT rezultātu izmantošana

EMT Latvijas kontaktpunkts izstrādāja maza apjoma izpētes darbu *"Trešo valstu pilsoņu ģimenes atkalapvienošana Eiropas Savienībā: Latvijas pieredze"*[49], kura mērķis ir aprakstīt Latvijas politiku trešo valstu pilsoņu ģimenes atkalapvienošanas jomā, kā arī informēt par aktualitātēm un valsts politiku šajā sfērā.

Maza apjoma izpētes darbs aptver likumīgās imigrācijas jomu, kura regulē trešo valstu pilsoņu ģimenes atkalapvienošanās tiesības.

Izpētes darba secinājumi:

- Latvijā trešo valstu pilsoņiem tiek piemēroti vienādi uzturēšanās atļaujas izsniegšanas nosacījumi gan ģimenes atkalapvienošanas, gan jaunas ģimenes izveidošanas gadījumos. Taču starptautiskās aizsardzības statusu ieguvušās personas var atkalapvienoties ar ģimenes locekļiem tikai, tad, ja tāda ģimene jau pastāvējusi izcelsmes valstī un ģimenes locekļi atrodas ārvalstīs.
- Latvijā neieceļo liels trešo valstu pilsoņu skaits un nav konstatēti būtiski šķēršļi un apgrūtinājumi trešo valstu pilsoņu ģimenes atkalapvienošanas tiesību realizēšanā.
- Latvijā jebkurš trešās valsts pilsonis, kurš ir saņēmis termiņuzturēšanās vai pastāvīgās uzturēšanās atļauju, var būt savas ģimenes locekļa uzaicinātājs (*sponsor*).

[43] Ministru kabineta 2016. gada 2. augusta noteikumi Nr. 500 "Grozījumi ministru kabineta 2010. gada 21. jūnija noteikumos Nr. 552 "Ielūgumu apstiprināšanas un uzaicinājumu noformēšanas kārtība"".- Latvijas Vēstnesis, Nr.149, 04.08.2016. – [stājās spēkā 05.08.2016.]
[44] Ministru kabineta 2016. gada 9. augusta noteikumi Nr. 524 "Grozījumi ministru kabineta 2011. gada 30. augusta noteikumos Nr. 676 "Vīzu noteikumi""- Latvijas Vēstnesis, Nr.154, 11.08.2016.- [stājās spēkā 12.08.2016.]
[45] Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/36/ES par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem nodarbinātības kā sezonas darbiniekiem nolūkā.- Oficiālais Vēstnesis, L 94, 28.03.2014.
[46] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[47] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[48] Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 36, 16.02.2017. - [stājās spēkā 02.03.2017.]
[49] www.emn.lv.

- Brīva pieeja darba tirgum ir tikai to trešo valstu pilsoņu, kuri Latvijā uzturas ar pastāvīgās uzturēšanās atļauju un nodarbināto trešo valstu pilsoņu ģimenes locekļiem.

- Tāpat ir ierobežota piekļuve valsts sociālajiem pabalstiem un pakalpojumiem. Latvijā likumīgi strādājoši trešo valstu pilsoņi var saņemt pabalstus, kas ir saistīti ar sociālās apdrošināšanas iemaksu veikšanu, bet nevar saņemt pabalstus, kas Latvijas pilsoņiem tiek izmaksāti neatkarīgi no veiktajām sociālās apdrošināšanas iemaksām.

3.3. Studenti un zinātnieki

Saistībā ar izglītību 2016. gadā izsniegtas 1314 pirmreizējās uzturēšanās atļaujas (2015. gadā - 1117).[50]

2016. gada laikā ārvalstu studentu skaits Latvijā ir pieaudzis par 26 procentiem. Ārvalstu studentu skaits 2016./2017. akadēmiskajā gadā Latvijā bija 8137 (2015./2016. - 6465)[51], no kuriem trešo valstu pilsoņu skaits bija - 2817.

2016. gada 1. jūlijā stājās spēkā "Grozījumi Imigrācijas likumā" [52], kuros ir noteikts, ka trešo valstu pilsoņiem, kuri ir saņēmuši termiņuzturēšanās atļauju saistībā ar pilna laika studijām Latvijā akreditētā izglītības iestādē, ir:

1) tiesības uz neierobežotu nodarbinātību līdz 20 stundām nedēļā pie jebkura darba devēja;
2) tiesības uz nodarbinātību bez ierobežojumiem pilna laika maģistra vai doktora studiju programmas pēdējo divu studiju semestru laikā[53], ja šajā laikā nav studiju pārtraukuma.

Grozījumi Imigrācijas likumā nosaka, ka trešās valsts pilsonim termiņuzturēšanās atļauju (darba meklēšanas nolūkā) Latvijā ir tiesības pieprasīt uz laiku, kas nepārsniedz sešus mēnešus, ja trešās valsts pilsonis augstskolā apguvis pilna laika maģistra vai doktora studiju programmu, ieguvis valsts atzītu augstākās izglītības diplomu par šīs studiju programmas apguvi un pieprasījis uzturēšanās atļauju ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc šā diploma iegūšanas.

Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā"[54], papildina regulējumu, nosakot, ka tiesības uz nodarbinātību līdz 20 stundām nedēļā ir arī studentiem, kuri ir saņēmuši ilgtermiņa vīzu saistībā ar studentu apmaiņu.

2016. gada 17. oktobrī parakstīts Latvijas valdības un Kirgīzijas valdības līgums par sadarbību izglītības un zinātnes jomā.[55]

3.4. Pilsonība un naturalizācija

2016. gadā Latvijas pilsonībā naturalizācijas kārtībā ir uzņemta 987 persona, nedaudz pārsniedzot 2015. gada rādītājus (971).[56] Līdzīgi kā 2016. gadā lielāko pilsonību ieguvušo personu īpatsvaru veido Latvijas nepilsoņi – 89 %. Salīdzinājumā ar 2015. gadu (79) 2016. gadā palielinājies trešo valstu pilsoņu skaits, kas naturalizācijas kārtībā saņēma Latvijas pilsonību - 106.[57]

EMT rezultātu izmantošana

2016. gada 15. aprīlī Luksemburgā notika Eiropas migrācijas tīkla Luksemburgas kontaktpunkta rīkotā konference par bezvalstniecību, kurā piedalījās pārstāvji no Eiropas Savienības institūcijām, starptautiskajām organizācijām, akadēmiskās vides un dalībvalstu valsts pārvaldes

[50] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[51] Datu avots: Izglītības un zinātnes ministrija.
[52] Grozījumi Imigrācijas likumā.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 123, 29.06.2016. -[stājās spēkā 01.07.2016.]
[53] Ja maģistra studiju programmas ilgums ir viens gads, - šīs studiju programmas apguves laikā.
[54] Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 36, 16.02.2017. -[stājās spēkā 02.03.2017.]
[55] Latvijas Republikas valdības un Kirgīzijas Republikas valdības līgums par sadarbību izglītības un zinātnes jomā.- Pieejams:http://www.izm.gov.lv/images/starpvaldibu_ligumi/L%C4%ABgums_LV.pdf.
[56] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[57] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

iestādēm. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pārstāvis uzstājās ar prezentāciju par normatīvo regulējumu Latvijā bezvalstniecības jomā. Konferences secinājumos tika uzsvērts, ka no Latvijas un Igaunijas pieredzes varētu mācīties arī pārējās valstis, kurām vēl nav izveidots normatīvais regulējums bezvalstnieku jomā.[58]

3.5. Migrācijas un mobilitātes pārvaldīšana

3.5.1.Vīzu politika un Šengenas pārvaldība

2016. gadā kopējais izsniegto vīzu skaits ir nedaudz pieaudzis, sasniedzot 169 758 (2015. gadā – 165 133). No tām 165 613 – Šengenas vīzas, 4145 - ilgtermiņa (D) vīzas.[59]

Tabula 3-2.

Kopējais izsniegto vīzu skaits pēc to veida, 2015-2016.[60]

	2015	2016
Šengenas vīzas	162 110	165 613
Ilgtermiņa (D) vīzas	3023	4145
Pavisam	**165 133**	**169 758**

2016. gadā visas īstermiņa ieceļošanas vīzas (165 613) tika izsniegtas ar biometriskajiem identifikatoriem.[61]

2016. gadā nav noslēgti jauni vīzu pārstāvību līgumi. Ir uzsākta vīzu pieteikumu pieņemšana ar ārpakalpojumu kompānijas *"VF Worldwide Holding Ltd"* starpniecību Azerbaidžānā, Gruzijā, Ķīnā un Indijā, Lielbritānijā un Turcijā, kā arī ar ārpakalpojumu kompānijas "*Pony Express*" starpniecību Tadžikistānā un Kirgīzijā. 2016. gada 27. oktobrī Ķīnā papildus jau esošajiem četriem vīzu centriem Pekinā, Šanhajā, Guandžou un Čengdu darbu uzsāka vēl vienpadsmit vīzu centri šādās pilsētās: Čanša, Čuncjina, Fudžou, Handžou, Dzjiņaņa, Kuņmina, Šeņjana, Naņdzjina, Šeņdžeņa, Uhaņa, Sjiaņa. Vīzu pieteikumu pieņemšanu un nosūtīšanu uz vēstniecību kopumā jau 15 vīzu centros Ķīnā nodrošina uzņēmums *"VF Worldwide Holding Ltd*". Vīzu centru atvēršana atvieglo trešo valstu pilsoņiem vīzas pieteikumu iesniegšanu ceļošanai uz Latviju, jo Ķīnas provinču un pilsētu iedzīvotājiem tiek sniegta iespēja iesniegt dokumentus vīzu saņemšanai tuvāk viņu dzīvesvietai.

Valsts robežsardze aktīvi piedalās ES dalībvalstu Šengenas novērtēšanas procesā. Deviņi Valsts robežsardzes eksperti bija iekļauti Šengenas novērtēšanas komisiju sastāvā. Dalība Šengenas novērtēšanas komisijās ir devusi iespēju Valsts robežsardzes ekspertiem iepazīties ar citu dalībvalstu praksi Šengenas *acquis* realizācijā, pārņemt labāko praksi, kā arī ņemt vērā tos negatīvos darbības piemērus, kuriem tiek pievērsta uzmanība komisiju darbā. Īpaši svarīgi tas ir, gatavojoties Latvijas kārtējai novērtēšanai 2018. gadā.

3.6. Robežkontrole

[58] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[59] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[60] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[61] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

2016. gada novembrī lidostā "Rīga" ekspluatācijā tika pieņemts jauns pasažieru termināls, kurā atbilstoši Valsts robežsardzes prasībām ir izveidotas pārbaužu kabīnes, kā arī citas dienesta telpas pamatuzdevumu izpildei.

Papildus 2016. gadā Iekšējā drošības fonda – robežas/vīzas ietvaros tika iegādātas dokumentu padziļinātas pārbaudes iekārtas (komparatori, mikroskopi, to darbību nodrošināšanai nepieciešamās kameras un apgaismojums). Minētās iekārtas ir uzstādītas robežšķērsošanas vietās ar intensīvāko valsts robežu šķērsojošo intensitāti, kā arī vietās, kur iepriekš uzstādītās iekārtas ir tehniski novecojušas.

Valsts ārējo robežu robežšķērsošanas kontrolpunkti tika aprīkoti ar dažādām tehniskām ierīcēm, kuru izmantošana novērš nelikumīgu migrāciju un personu nelikumīgu pārvietošanu pāri robežai.

Kopumā minēto robežšķērsošanas vietu infrastruktūras modernizācijas darbi ir būtisks instruments, lai nodrošinātu maksimālu valsts robežu šķērsojošo plūsmas caurlaidību, vienlaikus nodrošinot augstu robežpārbaudes kvalitāti. Savukārt dokumentu padziļinātas pārbaudes iekārtu uzstādīšana ļaus efektīvāk un ātrāk atklāt ceļošanas un citu tiesības piešķirošu dokumentu iespējamos viltojumus.[62]

2016. gadā tika modernizēta lokālā videonovērošanas sistēma četros ES ārējās robežkontroles punktos.[63]

Lai modernizētu un optimizētu kompetento iestāžu amatpersonu veicamās darbības, robežšķērsošanas vietas "Vientuļi" modernizācijas ietvaros ir izstrādāts RAIS-2009 apakšmodulis "Automatizētā robežpunkta gaitas kontroles sistēma" (turpmāk – ARGKS), kas atvieglos un stiprinās robežšķērsošanas procesa kontroli un pārskatāmību, kā arī uzlabos robežu šķērsotāju plūsmas organizāciju robežkontroles vietā. 2017. gada 2. janvārī robežšķērsošanas vietā "Vientuļi" ir uzsākts ARGKS pilotprojekts.[64]

3.6.1.Sadarbība ar FRONTEX

Pārskata periodā Valsts robežsardze piedalījās trīs FRONTEX rīkotajās kopīgajās operācijās, kas sniedza atbalstu ES dalībvalstīm un trešajām valstīm – Bulgārijai, Horvātijai, Grieķijai, Itālijai, Moldovai, Albānija un Serbijai:

- Kopējā operācija *Flexible Operational Activities 2016 Land* (uzņēmējvalstis - Bulgārija/ Horvātija). Kopējā operācijā tika iesaistīti 83 Valsts robežsardzes pārstāvji;
- Kopējā operācija *Coordination Points 2016* (uzņēmējvalstis - Moldova/Albānija/Serbija). Kopējā operācijā tika iesaistīti 3 Valsts robežsardzes pārstāvji;
- Kopējā operācija *POSEIDON 2015* ar pagarinājumu / *POSEIDON* 2016 / *RAPID Intervention Escort / TRITON 2015* ar pagarinājumu / TRITON 2016 / INDALO 2016 (uzņēmējvalstis – Grieķija / Itālija) Kopējās operācijās tika iesaistīti 154 Valsts robežsardzes pārstāvji.

Papildus četri Valsts robežsardzes pārstāvji piedalījās četrās FRONTEX rīkotajās gaisa robežu kontroles operācijās Bulgārijā, Itālijā, Somijā un Lietuvā.

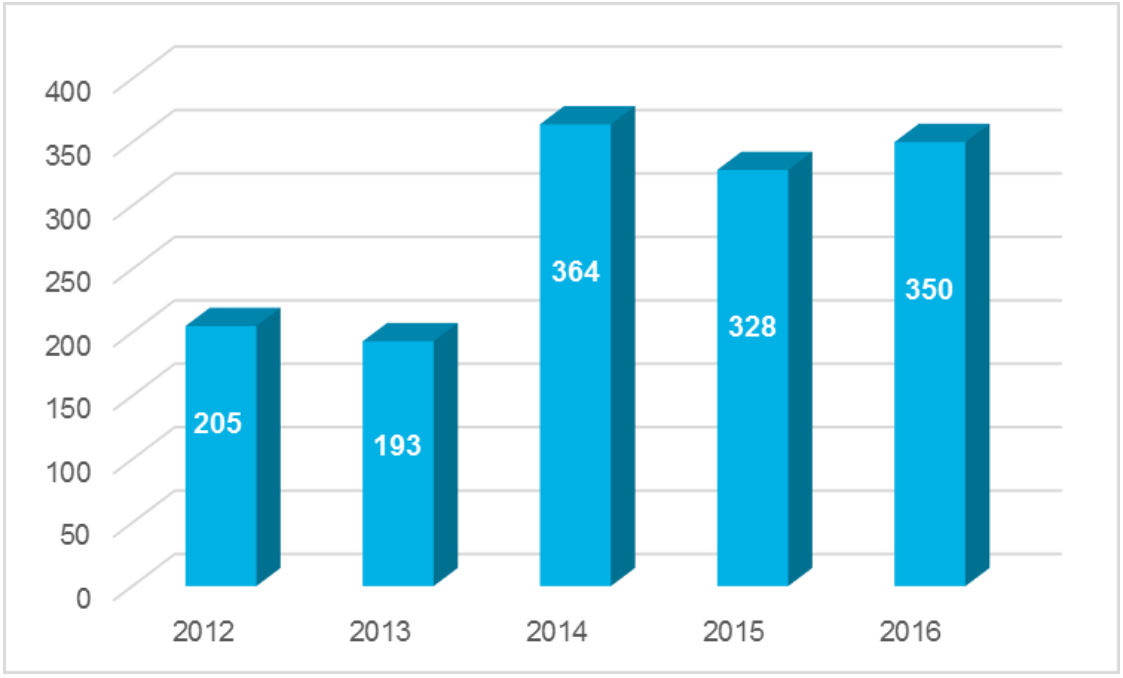
2016. gada laikā kopējās FRONTEX operācijās piedalījās 226 Valsts robežsardzes amatpersonas un 20 Valsts policijas darbinieki.[65]

[62] Avots: Valsts robežsardze.
[63] Silenes, Pāternieku, Terehovas un Zilupes robežkontroles punktos.
[64] Avots: Valsts robežsardze.
[65] Avots: Valsts robežsardze.

4. STARPTAUTISKĀ AIZSARDZĪBA UN PATVĒRUMS

Salīdzinot ar 2015. gadu, patvēruma meklētāju skaits 2016. gadā ir pieaudzis līdz 350[66] (2015. gadā 328)[67] personām. No kopējā patvēruma meklētāju skaita 163 ir pārcelti no Grieķijas un Itālijas un sešas personas ir pārmitinātas no Turcijas bēgļu nometnēm.[68] 2016. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir pieaudzis patvēruma meklētāju skaits no Sīrijas – 149 (2015. - 6), Krievijas – 26 (2015. - 12) un Indijas – 20 (2015. gadā - 0), savukārt samazinājies no Irākas – 3 (2015.- 86) un Vjetnamas – 4 (2015. - 82).[69]

Grafiks 4-1.
Patvēruma meklētāju skaits, 2012-2016

Sadarbība ar trešajām valstīm

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde kopā ar Valsts robežsardzi 2016. gada sākumā uzsāka projektu „Kosovas institūciju stiprināšana efektīvas migrācijas pārvaldē" *(Streng*. Projekta ietvaros 5 Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes un 1 Valsts robežsardzes amatpersona piedalījās 2 ekspertu semināros Kosovā par "Esošās migrācijas un patvēruma likumdošanas novērtēšanu un priekšlikumu sagatavošanu tiesību aktu izmaiņām, lai nodrošinātu šo tiesību aktu atbilstību ES tiesību aktiem". 2016. gada oktobra beigās Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde minētā projekta ietvaros, uzņēma Kosovas delegāciju, un cita starpā dalījās Latvijas patvēruma procedūras piemērošanas un patvēruma meklētāju izmitināšanas pieredzē.[70]

2016. gada 27. un 28. oktobrī Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde kā Austrumu partnerības Migrācijas un patvēruma paneļa kontaktpunkts Latvijā pirmo reizi rīkoja ekspertu

[66] Šajā skaitā nav iekļautas 6 pārmitinātās personas.
[67] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[68] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[69] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[70] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

sanāksmi šī formāta ietvaros. Pasākuma tēma bija informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošana migrācijas pārvaldībā (tai skaitā, patvēruma), un šī sanāksme vienuviet pulcēja aptuveni 60 dalībniekus no visām 6 Austrumu partnerības valstīm, 8 ES dalībvalstīm, ES institūcijām, starptautiskajām organizācijām, pilsoniskās sabiedrības, Amerikas Savienotajām Valstīm, kā arī no akadēmiskā un privātā sektora. Ekspertu sanāksmes laikā pasākuma dalībnieki diskutēja par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanu migrācijas un patvēruma pārvaldībā un apmainījās ar labo praksi šo jautājumu risināšanā.

2016. gada 9. novembrī Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pārstāvji uzņēma BOMCA 9 projekta ietvaros Kazahstānas Robežsardzes dienesta un Imigrācijas policijas delegāciju, un dalījās patvēruma meklētāju uzņemšanas un izmitināšanas pieredzē.[71]

2016. gada 21. decembrī notika Apvienotās Latvijas – Krievijas darba grupas par jautājumiem cīņā pret nelegālo migrāciju tikšanās, kurā iesaistītās puses dalījās aktualitātēs nelikumīgās un likumīgās migrācijas jomās. Pilsonības un migrācijas lietas pārvaldes un Valsts robežsardzes amatpersonas informēja Krievijas pusi par izmaiņām Latvijas normatīvajos aktos, kas skar patvēruma pieprasījumu pieņemšanu un izskatīšanu.[72]

4.1. Starptautiskās aizsardzības procedūras

2016. gada 17. maijā tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 296 "Patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēmas noteikumi"[73], kuri nosaka Patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēmā[74] iekļaujamo ziņu apjomu, ziņu iekļaušanas kārtību, izmantošanas nosacījumus un glabāšanas termiņus, institūcijas, kurām piešķirama piekļuve sistēmā esošajām ziņām, kā arī institūcijas, kuras ir tiesīgas pieprasīt pirkstu nospiedumu salīdzināšanu ar *Eurodac* centrālo daktiloskopisko datubāzi, un šādas salīdzināšanas pieprasīšanas kārtību. Sistēma nodrošina Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regulas Nr. 603/2013 par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas *Eurodac* izveidi, lai efektīvi piemērotu regulu (ES) Nr.604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, un par dalībvalstu tiesībaizsardzības iestāžu un Eiropola pieprasījumiem veikt salīdzināšanu ar *Eurodac* datiem tiesībaizsardzības nolūkos, un ar kuru groza regulu (ES) Nr. 1077/2011, ar ko izveido Eiropas Aģentūru lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā[75].

2016. gada 28. jūnijā tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 409 "Noteikumi par patvēruma meklētāja, bēgļa un personas, kurai piešķirts alternatīvais statuss, iesniegumu par valsts nodrošinātas juridiskās palīdzības pieprasījumu"[76], kuri nosaka veidlapas paraugu iesniegumam par valsts nodrošinātas juridiskās palīdzības pieprasījumu, ko iesniedz patvēruma meklētājs, bēglis un

[71] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[72] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[73] Ministru kabineta 2016. gada 17. maija noteikumi Nr. 296 "Patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēmas noteikumi".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 96, 19.05.2016.- [stājās spēkā 20.05.2016.]
[74] Sistēma ir Biometrijas datu apstrādes sistēmas sastāvdaļa. Sistēmas pārzinis un turētājs ir Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs.
[75] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 603/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas Eurodac izveidi, lai efektīvi piemērotu Regulu (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, un par dalībvalstu tiesībaizsardzības iestāžu un Eiropola pieprasījumiem veikt salīdzināšanu ar Eurodac datiem tiesībaizsardzības nolūkos, un ar kuru groza Regulu (ES) Nr. 1077/2011, ar ko izveido Eiropas Aģentūru lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā.- Oficiālais Vēstnesis L 180, 29.06.2013.
[76] Ministru kabineta 2016. gada 28. jūnija noteikumi Nr. 409 "Noteikumi par patvēruma meklētāja, bēgļa un personas, kurai piešķirts alternatīvais statuss, iesniegumu par valsts nodrošinātas juridiskās palīdzības pieprasījumu".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 124, 30.06.2016.- [stājās spēkā 01.07.2016.]

persona, kurai piešķirts alternatīvais statuss. Iesnieguma par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumu veidlapu paraugi izstrādāti, lai sekmētu ātru un efektīvu iespēju patvēruma meklētājam, bēglim vai personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss, pieprasīt valsts nodrošināto juridisko palīdzību[77].

2016. gada 12. jūlijā tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 456 "Patvēruma meklētāju reģistra noteikumi"[78], kuri nosaka patvēruma meklētāju reģistrā iekļaujamo ziņu apjomu, ziņu izmantošanas kārtību, kā arī institūcijas, kurām piešķirama piekļuve reģistrā iekļautajām ziņām.[79]

Iekšlietu ministrijas sagatavotajā likumprojektā "Patvēruma likuma grozījumi"[80] paredzēts, ka, lai pārmitināšanas mehānisma ietvaros persona varētu ieceļot Latvijā, tai nepieciešamības gadījumā izsniedz pagaidu ieceļošanas dokumentu[81]. Pārcelšanas un pārmitināšanas mehānisma ietvaros uzņemtā persona ir uzskatāma par patvēruma meklētāju no dienas, kad tā ir uzņemta Latvijā un ir iesniegusi iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu, līdz brīdim, kad noslēdzies administratīvais process par viņa iesniegumu.[82]

4.2. Starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju uzņemšana

2016. gada 12. jūlijā tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 458 "Noteikumi par patvēruma meklētāja personas dokumentu un tā izsniegšanas kārtību"[83], kuri nosaka patvēruma meklētāja personas dokumenta formu un tā izsniegšanas kārtību.[84] Dokumentu izsniedz Valsts robežsardze.[85]

2016. gada 12. jūlijā tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 499 "Noteikumi par patvēruma meklētāja uzturam un dienasnaudas izmaksai paredzēto izdevumu apmēru un segšanas kārtību"[86], kas palielina uzturnaudu patvēruma meklētājiem. Uzturnaudas apmērs patvēruma meklētājiem[87] palielināts no līdzšinējiem 2,15 EUR uz 3,00 EUR dienā.

2016. gada 26. jūlijā tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 489 "Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra iekšējās kārtības noteikumi"[88], kuri nosaka Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes patvēruma meklētāju izmitināšanas centra iekšējās kārtības noteikumus. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem Ministru kabineta noteikumiem, jaunie noteikumi regulē arī sociālā atbalsta un palīdzības sniedzēju, kā arī preses vai citu masu informācijas līdzekļu pārstāvju ierašanos un uzturēšanos centrā, paredzot, ka tā ir iepriekš jāsaskaņo ar Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra vadītāju vai Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieka pilnvarotu darbinieku. Ieviests nosacījums, ka Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra darbiniekiem ir jāizvērtē, vai patvēruma meklētājam ir īpašas uzņemšanas vajadzības, un, ja tādas ir konstatētas, jāveic nepieciešamie pasākumi, lai šīs vajadzības tiek ņemtas vērā patvēruma procedūras laikā, kā arī

[77] Ministru kabineta noteikumu projekta „Noteikumi par patvēruma meklētāja, bēgļa un personas, kurai piešķirts alternatīvais statuss, iesnieguma par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumu veidlapu paraugiem anotācija.- Pieejams: http://tap.mk.gov.lv/doc/2016_06/IEMAnot_230516_juridiskapalid.1161.doc.
[78] Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumi Nr. 456 "Patvēruma meklētāju reģistra noteikumi".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 137, 19.07.2016. – [stājās spēkā 20.07.2016.]
[79] Noteikumus pieņēma saistībā ar jauno Patvēruma likumu, kurš stājās spēkā 2016. gada 19. janvārī.
[80] Likumprojekts "Patvēruma likuma grozījumi" pieņemts Saeimā 2.lasījumā 2017. gada 2. martā.
[81] Ieceļošanas dokumentu var izmantot vienu reizi, ieceļojot Latvijā.
[82] Likuma " Grozījumi Patvēruma likumā" priekšlikumu tabula.- Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS12/saeimalivs12.nsf/0/A88333B323C248EEC22580D0003DBA33?OpenDocument.
[83] Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumi Nr. 458 "Noteikumi par patvēruma meklētāja personas dokumentu un tā izsniegšanas kārtību".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 137, 19.07.2016.- [stājās spēkā 20.07.2016.]
[84] Noteikumus pieņēma saistībā ar jauno Patvēruma likumu, kurš stājās spēkā 2016. gada 19. janvārī.
[85] Noteikumus pieņēma saistībā ar jauno Patvēruma likumu, kurš stājās spēkā 2016. gada 19. janvārī.
[86] 2016. gada 12. jūlija Ministru kabineta noteikumi Nr. 449 "Noteikumi par patvēruma meklētāja uzturam un dienasnaudas izmaksai paredzēto izdevumu apmēru un segšanas kārtību".- Latvijas Vēstnesis, Nr.134, 14.07.2016. - [stājās spēkā 15.07.2016.]
[87] Minēto uzturnaudu saņem tie patvēruma meklētāji, kuri uz laiku ir izmitināti Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā "Mucenieki". Uzturnauda paredzēta uztura, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču iegādei.
[88] Ministru kabineta 2016. gada 26. jūlija noteikumi Nr. 489 "Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra iekšējās kārtības noteikumi".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 143, 27.07.2016. – [stājās spēkā 28.07.2016.]

jānodrošina pirmreizējās veselības pārbaudes veikšana, ja tā nav tikusi veikta iepriekš. Tāpat paredzēts, ka nepilngadīgie patvēruma meklētāji var iesaistīties brīvā laika pavadīšanas pasākumos, rotaļās un atpūtas pasākumos. Atbilstoši Rīcības plānam personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā, patvēruma meklētājiem paredzētas tiesības piedalīties Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra organizētajos un tā teritorijā notiekošajos pasākumos, kas palīdz iegūt vai uzturēt darba iemaņas.[89]

Lai veicinātu patvēruma meklētāja socializēšanos, darba iemaņu saglabāšanu un iespēju papildināt finanšu līdzekļus ikdienas vajadzību nodrošināšanai, likumā "Grozījumi Imigrācijas likumā"[90] samazināts iepriekš noteikto deviņu mēnešu periods uz sešiem mēnešiem, pēc kura iestāšanās, ja Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde nav pieņēmusi lēmumu par viņa iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu un tas nav noticis patvēruma meklētāja vainas dēļ, patvēruma meklētājam tiek piešķirtas tiesības iesaistīties neierobežotos nodarbinātības pasākumos.

2016. gada 20. septembrī tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 620 "Kārtība, kādā veic aizturētā patvēruma meklētāja veselības stāvokļa pārbaudi un sanitāro apstrādi, kā arī reģistrē to rezultātus"[91], kuri nosaka kārtību, kādā, aizturēto patvēruma meklētāju ievietojot izmitināšanas telpās, tiek nodrošināta aizturētā patvēruma meklētāja veselības stāvokļa pārbaude un sanitārā apstrāde, kā arī reģistrēti to rezultāti. Ministru kabineta noteikumi pieņemti, pamatojoties uz jauno Patvēruma likumu[92]. Iepriekšējā Patvēruma likumā nebija iekļautas prasības par aizturēto patvēruma meklētāju veselības stāvokļa pārbaudi un sanitāro apstrādi.

2016. gada laikā tika veikta esošā Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra paplašināšana. Tajā vienlaikus var izmitināt 250 patvēruma meklētājus (agrāk 110).

2016. gada laikā tika atjaunota papildus ēka patvēruma meklētāju izmitināšanai, kuru 2017. gada 17. martā, atklāja Iekšlietu ministrija un Ropažu novada pašvaldība. Atjaunotajā ēkā ir arī iekārtots multifunkcionālais centrs Mucenieku iedzīvotājiem.[93] Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā "Mucenieki" šobrīd vienlaikus var izvietot 450 patvēruma meklētājus.[94]

4.3. Pārmitināšana un pārcelšana

Līdz 2016. gada beigām uz Latviju ir pārceltas 155 personas no Grieķijas un astoņas personas, kam nepieciešama starptautiskā aizsardzība no Itālijas. 2017. gada pirmajos trīs mēnešos uz Latviju ir pārceltas vēl 107 personas no Grieķijas un Itālijas.[95] Latvija Eiropas Savienības pārvietošanas programmas ietvaros uzņēmusi gandrīz pusi no noteiktā pārcelto skaita.

Līdz 2016. gada beigām uz Latviju no Turcijas bēgļu nometnēm ir pārmitinātas sešas personas.[96] 2017. gada sākumā uz Latviju no Turcijas ir pārmitinātas vēl četras personas. Kopumā Latvija ir pārmitinājusi 20% no noteiktā pārmitināmo skaita.

EMT rezultātu izmantošana

EMT Latvijas kontaktpunkts izstrādāja maza apjoma izpētes darbu "*Pārmitināšanas un humanitārās izmitināšanas programmas – Latvijas pieredze*"[97], kura mērķis ir sniegt visaptverošu

[89] Ministru kabineta noteikumu projekta „Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra iekšējās kārtības noteikumi" anotācija.- Pieejams: http://tap.mk.gov.lv/doc/2016_07/IEMAnot_040716_PMIC%20ieks_kart.1473.doc.
[90] Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 36, 16.02.2017. - [stājās spēkā 02.03.2017]
[91] Ministru kabineta 2016. gada 20. septembra noteikumi Nr. 620 "Kārtība, kādā veic aizturētā patvēruma meklētāja veselības stāvokļa pārbaudi un sanitāro apstrādi, kā arī reģistrē to rezultātus".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 184, 22.09.2016.- [stājās spēkā 23.09.2016.]
[92] Patvēruma likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr.2, 05.01.2016.- [stājās spēkā 19.01.2016.]
[93] Atklāj Patvēruma meklētāju centra atjaunoto ēku un Multifunkcionālo centru Mucenieku iedzīvotājiem. - Pieejams: http://www.iem.gov.lv/lat/aktualitates/informacija_medijiem/?doc=33924.
[94] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[95] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[96] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[97] www.emn.lv.

pārskatu par izaicinājumiem un pašreizējo risinājumu saistībā ar patvēruma meklētāju pārmitināšanas shēmu un humanitārās izmitināšanas programmas darbību.
Latvijā šobrīd nav izveidotas nacionālās pārmitināšanas un humanitārās izmitināšanas programmas.

Eksperti konstatējuši šādus izaicinājumus un grūtības pārmitināšanas īstenošanā.

Izaicinājumi:

- Risinājumu izstrāde, lai atbilstoši Latvijas normatīvajos aktos noteiktajam realizētu personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārmitināšanu. Pārmitināšanas programmas nosacījumu pielāgošana Latvijas normatīvajiem aktiem (pašlaik Latvijas kompetentās institūcijas neatzīst Turcijas izsniegtu ceļošanas dokumentu).
- Trešās valsts politiskā situācija, līdzdalība pārmitināšanas procesā.
- Ierobežotas vai nepietiekamas zināšanas par to, kā veidot pārmitināšanas programmu, kā arī praktiskās pieredzes trūkums jautājumos, kas saistīti ar personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārmitināšanu.

Šķēršļi un grūtības:

- Derīgu ceļošanas dokumentu neesamība personām, kuras plānots pārmitināt.
- Latvijai ir ierobežoti resursi personu uzņemšanai un pārmitināto personu integrācijai.
- Šaurs iesaistīto pakalpojuma sniedzēju loks rada augstas pārmitināšanas procesa izmaksas. Šobrīd katra ES dalībvalsts atsevišķi vienojas par pakalpojumu izmaksām, kaut gan tas varētu tikt regulēts ES līmenī).[98]

4.4. Pasākumi, lai ieviestu Kopējo Eiropas patvēruma sistēmu

Septiņas Valsts robežsardzes amatpersonas piedalījās Eiropas Patvēruma atbalsta biroja (turpmāk-EPAB) atbalsta pasākumos Itālijā, un viena Valsts robežsardzes amatpersona piedalījās EPAB misijā Grieķijā. Viena Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersona piedalījās EPAB atbalsta aktivitātēs Grieķijā. Viena Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes un viena Valsts robežsardzes amatpersona 2017. gada sākumā piedalījās EPAB atbalsta aktivitātēs Itālijā.[99]

Apmācības

Kopumā astoņas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonas piedalījās EPAB apmācību pasākumos, apgūstot EPAB moduļus "Neaizsargātu personu intervēšana", "Uzņemšana", "Izcelsmes valsts informāciju", "Bērnu intervēšana" un "Pamattiesības un starptautiskā aizsardzība". Viena Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersona piedalījās EPAB praktiskās apmācības par Izcelsmes valsts informācijas portālu.[100]

5. NEPILNGADĪGIE BEZ PAVADĪBAS UN CITAS MAZĀK AIZSARGĀTAS GRUPAS

5.1. Nepilngadīgie bez pavadības

[98] Saskaņā ar Iekšlietu ministrijas amatpersonu sniegto informāciju.
[99] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[100] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

2016. gadā Latvijā ieceļoja 33[101] nepilngadīgie bez pavadības, kuri tika aizturēti par uzturēšanos Latvijā bez derīgiem ceļošanas dokumentiem. Trīs[102] no tiem pieprasīja patvērumu Latvijā. Lielākais trešo valstu nepilngadīgo bez pavadības skaits bija no Vjetnamas.

2016. gada 19. janvārī stājās spēkā Patvēruma likums[103], ar kuru tika noteikts, ka nepilngadīga persona bez pavadības papildus izmitināšanai patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā un ievietošanai bērnu aprūpes iestādē var tikt ievietota arī audžuģimenē. Lēmumu par nepilngadīgas personas bez pavadības izmitināšanu patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā, ievietošanu bērnu aprūpes iestādē vai audžuģimenē pieņem bāriņtiesa sadarbībā ar sociālo dienestu, noskaidrojot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes viedokli. Nepilngadīga persona bez pavadības patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā vai bērnu aprūpes iestādē tiek izmitināta līdz brīdim, kad tai tiek nodrošināta piemērota aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē. Ja aizbildņa iecelšana vai ievietošana audžuģimenē konkrētajai nepilngadīgajai personai bez pavadības nav nepieciešama, patvēruma meklētājs bez pavadības uzturas patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā vai bērnu aprūpes iestādē.

Labklājības ministrija izstrādāja Ministru kabineta noteikumus Nr.370 "Kārtība, kādā no valsts budžeta līdzekļiem sedz pašvaldības izdevumus par nepilngadīgu patvēruma meklētāju izmitināšanu"[104], kas nosaka kārtību, kādā valsts sedz izdevumus, kas pašvaldībai radušies, izmitinot nepilngadīgo bez pavadības bērnu aprūpes iestādē vai audžuģimenē.

2016. gadā notika virkne pasākumu, kas tika veltīti jautājumam par nepilngadīgajiem bez pavadības. Sanāksmes organizēja gan Tiesībsarga birojs, gan Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija. 2017. gadā pasākumi šajā jomā turpināsies, lai izveidotu efektīvu un pārskatāmu iesaistīto institūciju sadarbības mehānismu, gadījumos, kad ir konstatēts ārzemnieks bez pavadības.[105]

6. INTEGRĀCIJA

6.1. Integrācijas veicināšana, īstenojot sociāli ekonomisko līdzdalību

Ņemot vērā latviešu valodas nozīmi darba tirgū, ir veiktas izmaiņas Nodarbinātības valsts aģentūras latviešu valodas izglītības programmās bez starpniekvalodas, katru valodas līmeni sadalot apakšlīmeņos (A, B un C valodas prasmju līmeņi sadalīti apakšlīmeņos A1, A2, B1, B2, C1 un C2) un tādējādi paredzot lielāku laiku katra valodas līmeņa pakāpeniskai apguvei. Līdz 2016. gada beigām latviešu valodas apguvi A1 apakšlīmenī ir uzsākušas 7 personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu un 4 personas gaida kursu sākumu. Tā kā pēc izmaiņu veikšanas vēl neviena persona nav kārtojusi eksāmenu Valsts izglītības satura centrā valsts valodas prasmes apliecības iegūšanai, nav iespējams veikt secinājumus par izmaiņu ietekmi uz valsts valodas apguvi.

2016. gadā īstenoti vai uzsākti projekti migrantu latviešu valodas prasmju pilnveidošanai:

- Arābu kultūras centra un Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros finansētā projektā "Sadarbības tilts" migranti varēja apgūt latviešu sarunvalodu.[106]

[101] Datu avots: Valsts robežsardze.
[102] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[103] Patvēruma likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr.2, 05.01.2016.- [stājās spēkā 19.01.2016.]
[104] Ministru kabineta 2016. gada 14. jūnija noteikumi Nr.370 "Kārtība, kādā no valsts budžeta līdzekļiem sedz pašvaldības izdevumus par nepilngadīgu patvēruma meklētāju izmitināšanu".- Latvijas Vēstnesis, Nr.116, 16.06.2016.- [stājās spēkā 01.07.2016.]
[105] Avots: Valsts robežsardze.
[106] Bezmaksas latviešu sarunvalodas nodarbības ārzemniekiem Latvijā.- Pieejams: http://www.sif.gov.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=9919%3ABezmaksas-latviesu-sarunvalodas-nodarbibas-arzemniekiem-Latvija&catid=14%3AJaunumi&Itemid=186&lang=lv.

- 2016. gada nogalē Patvēruma migrācijas un integrācijas fonda ietvaros biedrība „Izglītības attīstības centrs", Latviešu valodas aģentūra un Daugavpils Universitāte uzsāka īstenot latviešu valodas apmācības kursus trešo valstu pilsoņiem ar dažādiem latviešu valodas priekšzināšanas līmeņiem. Kursa garums ir vismaz 120 akadēmiskās stundas, un līdz 2018. gada decembrim plānots apmācīt 1040 mērķa grupas pārstāvjus.[107]

Iekšlietu ministrija ir izstrādājusi likumprojektu "Grozījumi Patvēruma likumā"[108], kas paredz sadalīt šobrīd noteikto bēgļa vai alternatīvo statusu ieguvušas personas pabalstu divu veidu pabalstos - vienreizējā finansiālā atbalstā un pabalstā uzturēšanās izmaksu segšanai (turpmāk – pabalsts) 10 vai 7 mēnešus atkarībā no piešķirtā statusa, sasaistot pabalstu darbspējīgā vecumā esošām personām ar reģistrēšanos Nodarbinātības valsts aģentūrā vai nodarbinātību pirmos 3 mēnešus. Likumprojekts paredz, ka personām ar I vai II invaliditātes grupu un personām, kuras iegūst izglītību klātienē Latvijā vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iestādē, nav jāreģistrējas Nodarbinātības valsts aģentūrā, lai saņemtu pabalstu.

Lai veicinātu sociālā atbalsta nodrošināšanu, atbilstoši Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas informatīvajam ziņojumam „Par bēgļu un personu ar alternatīvo statusu uzņemšanas un sociālekonomiskās iekļaušanas pasākumu ietekmi uz pašvaldību budžetiem" ar Ministru kabineta 2016. gada 20. septembra sēdes (prot.Nr.46 40.§) protokollēmumu tika noteikts, ka pašvaldībām no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" kompensējami faktiskie izdevumi par bēgļu un personu ar alternatīvo statusu uzņemšanas un sociālekonomiskās iekļaušanas pasākumiem divu gadu periodā pēc statusa noteikšanas, kas pašvaldībām radušies no 2016. gada 1. janvāra, sniedzot sociālos pakalpojumus, sociālo palīdzību un atbalstu, kas noteikti Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā, Bērnu tiesību aizsardzības likumā un citos normatīvajos aktos un attiecīgās pašvaldības saistošajos noteikumos.

Ar Ministru kabineta 2016. gada 5. maija rīkojumu Nr.287[109] apstiprinātais Pieaugušo izglītības pārvaldības modeļa ieviešanas plāns 2016.-2020. gadam, kurā bēgļi un personas ar alternatīvo statusu ir iekļautas kā viena no prioritārajām mērķa grupām, paredz izveidot pastāvīgu un ilgtspējīgu pieaugušo izglītības sistēmu, kas novērsīs pieaugušo izglītības sadrumstalotību, atsevišķo institūciju rīcības nesaskaņotību un informācijas nepietiekamību pieaugušo izglītības plānošanai un ietekmes novērtēšanai. Modeļa darbība paredzēta jebkura avota finansējuma, tai skaitā valsts budžeta, pārvaldībai. Modelis izstrādāts, ievērojot dažādo institūciju kompetenci un lomu pieaugušo izglītības īstenošanā atbilstoši normatīvo aktu deleģējumam.

Nodarbinātības valsts aģentūras projekta "Bēgļu un personu ar alternatīvo statusu integrācija Latvijas darba tirgū" speciālisti ir izveidojuši informatīvu bukletu bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu "Pirmie soļi ceļā uz darbu" latviešu, angļu un arābu valodās. Buklets iepazīstina ar Nodarbinātības valsts aģentūras sniegtajiem pakalpojumiem un atbalstu darba meklēšanā, kā arī sniedz īsu informāciju par izglītības, mājokļa un sociālā atbalsta jautājumiem.[110]

Biedrība „Patvērums „Drošā māja"" 2017. gada martā, ir aktualizējusi 2015. gadā izdoto informatīvo materiālu patvēruma meklētājiem "Latvija – valsts pie Baltijas jūras". Buklets sagatavots latviešu, arābu, darī, angļu un franču valodās. Informatīvā materiāla versija latviešu valodā paredzēta, galvenokārt dažādu nozaru vietējiem speciālistiem. Bukletā ir iekļautas kopumā 22

[107] Avots. Kultūras ministrija.
[108] Likumprojekts "Grozījumi Patvēruma likumā" Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS12/saeimalivs12.nsf/0/A88333B323C248EEC22580D0003DBA33?OpenDocument.
[109] Ministru kabineta 2016. gada 5. maija rīkojums Nr. 287 "Par Pieaugušo izglītības pārvaldības modeļa ieviešanas plānu 2016.-2020. gadam".- Latvijas Vēstnesis, Nr.89, 01.05.2016.
[110] Izveidots buklets bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu "Pirmie soļi ceļā uz darbu".- Pieejams: http://www.nva.gov.lv/index.php?cid=2&mid=2&txt=4570&from=0.

tēmas: vispārīga informācija par Latviju; Latvijas iedzīvotāju tiesības, pienākumi un atbildība; Latvijas vēsture; veselības aprūpe; sociālās palīdzības sistēma Latvijā; mājoklis; izglītība; nodarbinātība u.c. mērķa grupai nozīmīgi jautājumi.[111]

EMT rezultātu izmantošana

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts 2016. gada 17.-18. martā rīkoja ekspertu semināru "Labā prakse migrantu integrācijā saskaņā ar EDSO saistībām un starptautiskajiem tiesību standartiem" (*Good Practices in Integration of Migrants in Line with OSCE Commitments and International Legal Standards*). Ekspertu seminārā notika diskusijas par valodas apguves un pilsoniskās integrācijas iespējām un prasībām, ar ko saskaras dažādas trešo valstu pilsoņu kategorijas citās valstīs. Ekspertu seminārā piedalījās Baltijas valstu pārstāvji un citu ES valstu integrācijas jomas eksperti, kas dalījās ar savu vērtīgo pieredzi. Semināra aktualitāti pamatoja grozījumu gatavošana Latvijas Imigrācijas likumā, kas tiks papildināts ar integrācijas sadaļu, kā arī nepieciešamība īstenot "Rīcības plānu personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā".[112]

6.2. Integrācijas veicināšana, nodrošinot piekļuvi tiesībām un pienākumiem

2016. gada 26. jūlijā tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 488 "Kārtība, kādā nepilngadīgam patvēruma meklētājam nodrošina izglītības ieguves iespējas"[113], kuri nosaka kārtību, kādā nepilngadīgam patvēruma meklētājam nodrošina izglītības ieguves iespējas valsts valodā valsts vai pašvaldības izglītības iestādē. Noteikumos ir iekļautas tiesību normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija direktīvas 2013/33/ES, ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai. Noteikumos ir iestrādāta "Rīcības plānā personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā" iekļautā prasība, ka vispārējās izglītības ieguve nodrošināma tajās izglītības iestādēs, kas īsteno izglītības programmu valsts valodā.

Kultūras ministrija ir iesniegusi Ministru kabinetā plāna projektu Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012.–2018. gadam īstenošanas plānu 2017.–2018. gadam. Plānā ir iekļauta virkne pasākumu, kas vērsti uz trešo valstu pilsoņu integrācijas veicināšanu. Plānā ir paredzēti arī pasākumi trešo valstu pilsoņu iesaistei Latvijas sabiedriskajā dzīvē.[114]

2016. gada jūnijā darbu uzsācis **Informācijas centrs imigrantiem**, kura darbību Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda projekta ietvaros nodrošina biedrība „Patvērums „Drošā māja"". Informācijas centra imigrantiem ietvaros trešo valstu pilsoņiem Rīgā un reģionālajos[115] kontaktpunktos Latgalē, Vidzemē un Zemgalē nodrošināja bezmaksas konsultācijas par sociāliem un juridiskiem jautājumiem, kā arī sniedza tulku pakalpojumus saziņai ar pakalpojumu sniedzējiem, tai skaitā ar medicīnas personālu. Informācijas centra imigrantiem birojs Rīgā darbojās kā galvenais koordinējošais centrs Latvijā, kas ne tikai risināja konkrētu klientu situācijas, bet arī sniedza atbalstu reģionālajiem Informācijas centriem imigrantiem pakalpojumu sniegšanā, nodrošināja ar profesionālu atbalstu pakalpojumu sniedzējus visās Latvijas pašvaldībās, koordinēja pakalpojumu

[111] Aktualizēts informatīvais materiāls „Latvija – valsts pie Baltijas jūras" – Pieejams: aktualizets-informativais-materials-latvija-valsts-pie-baltijas-juras.
[112] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[113] Ministru kabineta 2016. gada 26. jūlija noteikumi Nr. 488 "Kārtība, kādā nepilngadīgam patvēruma meklētājam nodrošina izglītības ieguves iespējas".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 143, 27.07.2016. – [stājās spēkā 28.07.2016.]
[114] Avots: Kultūras ministrija.
[115] Daugavpilī, Jelgavā, Cēsīs un Liepājā.

apzināšanu un pieejamību dažādām imigrantu grupām.[116]2016. gada laikā, Informācijas centros imigrantiem kontaktpunktos Rīgā, Daugavpilī, Jelgavā, Cēsīs un Liepājā klientu konsultanti trešo valstu pilsoņiem snieguši kopumā 940 konsultācijas par juridiskiem un sociāliem jautājumiem. Visaktuālākās tēmas: migrācijas jautājumi, latviešu valodas apguve, nodarbinātība, ģimenes jautājumi un veselības aprūpe.[117]

Informācijas centros imigrantiem 2016. gadā notika 3 divu dienu mācību semināri starpprofesionāļu grupām, kuros piedalījās 61 speciālists no 16 novadiem. Semināru mērķis bija uzlabot dažādu speciālistu kompetenci starpkultūru komunikācijā un zināšanas par trešo valstu pilsoņiem, tai skaitā bēgļu, personu ar alternatīvo statusu un patvēruma meklētāju, uzņemšanas un integrācijas jautājumiem Latvijas reģionos, nodrošinot starpdisciplināru un starpinstitucionālu komandu veidošanos un attīstību.[118]

Lai nodrošinātu starptautiskās aizsardzības personu vajadzībām pielāgotus mācību kursus un informatīvos pasākumus, veicinot viņu iekļaušanos Latvijas sabiedrībā, 2016. gada 1. jūlijā biedrība "Patvērums "Drošā māja"" uzsāka projekta "Atbalsta pasākumi starptautiskās aizsardzības personām" īstenošanu.[119] Lai nodrošinātu patvēruma meklētājus, bēgļus un personas ar alternatīvo statusu ar dzīvei Latvijā noderīgām zināšanām, sociālekonomiskās iekļaušanas mācību programmas ietvaros notika nodarbības par to, kā Latvijā darbojas dažādas sistēmas – nodarbinātība, izglītība, mājokļu tirgus, atbalsta sistēma bēgļiem un citas. Papildus mācību kursiem kursanti devās mācību vizītēs[120], kuru laikā bija iespēja klātienē iepazīt pieaugušo izglītības un nodarbinātības iespējas pie konkrētiem izglītotājiem un darba devējiem, tādējādi paplašinot nākotnē iespējas izvēlēties nodarbinātības virzienu atbilstoši jau iegūtai profesijai, kā arī vēlmēm iegūt jaunu profesiju. Projekta ietvaros ir plānots sniegt atbalstu 530 personām, tai skaitā pieaugušajiem, bērniem un patvēruma meklētājiem bez rakstīt un lasīt prasmēm. Visu mācību laiku kvalitatīvu saziņu ar mācību kursa dalībniekiem nodrošina arābu, tigriņu, kurdu, dari valodu zinātāji.[121]

Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012.–2018. gadam īstenošanas plānā 2017.–2018. gadam ir iekļauta sadaļa „Diskriminācijas mazināšana un novēršana". Kultūras ministrija ir atbildīga par plāna īstenošanas koordinēšanu. Plāna īstenošanā ir iesaistītas Aizsardzības ministrija, Ārlietu ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Kultūras ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Tieslietu ministrija, Valsts kanceleja, Sabiedrības integrācijas fonds un Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome. Plānā paredzēti gan starpkultūru dialoga pasākumi, gan pasākumi, lai veicinātu sociāli atstumto grupu iekļaušanos sabiedrībā un novērstu diskrimināciju.

6.3. Īpašu grupu integrācijas veicināšana

2016. gada 12. jūlijā tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 457 "Noteikumi par pabalstu bēglim un personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss"[122], kuri nosaka bēgļa un alternatīvo

[116] Rīgā un četros Latvijas reģionos darbu uzsācis Informācijas centrs imigrantiem.- Pieejams: http://www.integration.lv/lv/Inform%C4%81cijas%20centrs%20imigrantiem/553.
[117] Imigrantu atbalstam Latvijā īstenoti informēšanas un izglītošanas pasākumi.- Pieejams: http://www.integration.lv/lv/imigrantu-atbalstam-latvija-istenoti-informesanas-un-izglitosanas-pasakumi.
[118]Imigrantu atbalstam Latvijā īstenoti informēšanas un izglītošanas pasākumi.- Pieejams: http://www.integration.lv/lv/imigrantu-atbalstam-latvija-istenoti-informesanas-un-izglitosanas-pasakumi.
[119]Atbalsta pasākumi starptautiskās aizsardzības personām.- Pieejams: http://www.patverums-dm.lv/lv/atbalsta-pasakumi-starptautiskas-aizsardzibas-personam.
[120] Lai iepazīstinātu patvēruma meklētājus ar iespējām apgūt jaunu izglītību, iziet pārkvalifikāciju, tika organizēta īpaša mācību vizīte uz mācību centru „BUTS".
[121] Sociālekonomiskās iekļaušanas programmā piedalījušās 56 starptautiskās aizsardzības personas.- Pieejams: http://patverums-dm.lv/lv/atbalsta-pasakumi-starptautiskas-aizsardzibas-personam.
[122] Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumi Nr. 457 "Noteikumi par pabalstu bēglim un personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 137, 19.07.2016.- [stājās spēkā 20.07.2016.]

statusu ieguvušo personu pabalstu apmēru un piešķiršanas kārtību. Noteikumus pieņēma saistībā ar jauno Patvēruma likumu, jo iepriekšējie Ministra kabineta noteikumi [123] zaudēja spēku.

2016. gada 1. septembrī stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr.574 "Grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 17. decembra noteikumos Nr. 1529 "Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība".[124] Grozījumi paredz precizējumus attiecībā uz patvēruma meklētajiem sniedzamo veselības aprūpi, kā arī veselības aprūpes pakalpojumu apmaksu. Ārstiem, kuri sniedz veselības aprūpes pakalpojumus patvēruma meklētajiem, ir tiesības nosūtīt personu valsts apmaksātu veselības pakalpojumu saņemšanai vai izrakstīt ambulatorajai ārstēšanai paredzētās no valsts budžeta līdzekļiem kompensējamās zāles un medicīniskās ierīces. Atbilstoši grozījumiem patvēruma meklētāji ir atbrīvoti no pacientu iemaksas.

2017. gada 24. februārī stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr. 92 "Grozījums Ministru kabineta 2012. gada 21. februāra noteikumos Nr. 133 "Noteikumi par valsts nodevu par personu apliecinošu dokumentu izsniegšanu""[125]. Noteikumi nosaka, ka bēglim vai personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss, personu apliecinošu dokumentu izsniedzot, pirmo reizi, nav jāmaksā valsts nodeva. Atbrīvojums no valsts nodevas maksāšanas, nodrošinās šīm personām iespēju drīzāk uzsākt patstāvīgu dzīvi un integrēšanos Latvijā.

Lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar bēgļu un personu, kurām piešķirts alternatīvais statuss, uzņemšanas un sociālekonomiskās iekļaušanas pasākumu ietekmi uz pašvaldību budžetiem, saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 20. septembra sēdes protokolā Nr.46 noteikto paredzēts, ka pašvaldībām ne retāk kā reizi gadā no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" kompensējami faktiskie izdevumi, kas radušies, sniedzot finansiālo un materiālo palīdzību bēgļiem un personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss, uzņemšanas un sociālekonomiskās iekļaušanas pasākumiem par laika periodu no 2016. gada 1. janvāra.

Atbilstoši "Rīcības plānā personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā" noteiktajam patvēruma meklētājiem, bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu tiek sniegts sociālā darbinieka un sociālā mentora pakalpojums. Sociālais darbinieks sastāda individuālu sociālekonomisko iekļaušanas plānu, kurā tiek apzinātas individuālās personas vajadzības un turpmāk veicamās darbības, lai veicinātu sociālekonomisko iekļaušanos. Vienlaikus padziļināti tiek skaidroti Latvijas dzīves apstākļi, kā arī līdzdarbības pienākumi, tajā skaitā, lai mazinātu iespējamas neatbilstošas personu gaidas. Sociālekonomiskās iekļaušanas plāna izpildē atbalstu sniedz sociālais mentors, kas nepieciešamības gadījumā nodrošina koordināciju un saziņu arī ar citām Rīcības plāna īstenošanā iesaistītajām institūcijām. Tāpat tiek nodrošināts atbalsts praktiskās dzīves situācijās – palīdzot nokārtot personu apliecinošus dokumentus, piemeklējot mājokli, iekārtojot bērnus izglītības iestādēs u.c. Sociālā darbinieka un mentora pakalpojumi personai tiek nodrošināti 15 mēnešus (3 mēnešus līdz starptautiskā aizsardzības statusa iegūšanai un 12 pēc statusa iegūšanas). Biedrība "Latvijas Sarkanais Krusts" periodā no 2016. gada aprīļa līdz novembrim nodrošināja atbalstu kopā 319[126] personām. No 2016. gada 1. decembra sociālā darbinieka un mentora atbalsts biedrībā "Patvērums "Drošā māja" kopumā nodrošināts 144[127] personām.

[123] 2014. gada 22. aprīļa noteikumi Nr. 210 "Noteikumi par pabalstu bēglim un personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 80, 24.04.2014.-[zaudēja spēku ar 19.07.2016.]
[124] Ministru kabineta 2016. gada 30. augusta noteikumi Nr.574 "Grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 17. decembra noteikumos Nr. 1529 "Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 168, 31.08.2016. – [stājās spēkā 01.09.2016.]
[125] Ministru kabineta 2017. gada 21. februāra noteikumi Nr. 92 "Grozījums Ministru kabineta 2012. gada 21. februāra noteikumos Nr. 133 "Noteikumi par valsts nodevu par personu apliecinošu dokumentu izsniegšanu"".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 41, 23.02.2017.- [stājās spēkā 24.02.2017.]
[126] 58 ģimenēm un 64 individuālām personām, tai skaitā 69 sievietēm, 121 vīriešiem un 129 bērniem.
[127] Pakalpojumu saņēmušo vidū ir 31 ģimene ar nepilngadīgiem bērniem – kopā 131 persona, kā arī 13 individuālie klienti.

Biedrība "Patvērums "Drošā māja"" izstrādāja informatīvo materiālu par Latviju bērniem arābu, dari, franču un latviešu valodās. Pateicoties šim materiālam, nepilngadīgajiem šobrīd ir iespēja iegūt informāciju savā dzimtajā valodā, kā arī radošā veidā uzzināt par Latviju un apgūt latviešu valodu.[128]

7. ATGRIEŠANA

7.1. Brīvprātīgā atgriešanās[129]

2016. gadā samazinājās trešo valsts pilsoņiem izsniegto izbraukšanas rīkojumu skaits – 1027 (2015. gadā - 1225)[130]. Pārsvarā tie izsniegti Krievijas, Vjetnamas un Ukrainas pilsoņiem.

2016. gada laikā pieauga trešo valstu pilsoņu skaits, kuri izmantoja brīvprātīgās atgriešanās programmu - 75 (2015. gadā 34).[131] Skaita pieaugums ir skaidrojams ar to, ka Starptautiskās Migrācijas organizācijas (IOM) Rīgas birojs uzsāka Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda projekta „Brīvprātīgās atgriešanās un reintegrācijas palīdzības sniegšana Latvijā, 2016.-2018. gads"[132] īstenošanu 2016. gada februārī. 2015. gadā "Brīvprātīgās atgriešanās un reintegrācijas palīdzības sniegšana Latvijā, 2014.-2015. gads" noslēdzās jau jūnijā, un nebija pieejams finansējums, lai nodrošinātu brīvprātīgas atgriešanās palīdzību.

IOM nodrošinās ilgtspējīgas brīvprātīgās atgriešanās un reintegrācijas pārvaldības sistēmas realizāciju un attiecīgās politikas īstenošanu Latvijā. Projekta ietvaros paredzēts ap 250 personām sniegt brīvprātīgās atgriešanās palīdzību.
Projekta ietvaros paredzēts ap 90 personām sniegt reintegrācijas palīdzību.

Papildus minētajam, projekta ietvaros tiks nodrošināta pagaidu dzīvesvieta, pārtika un pirmās nepieciešamības preces tiem trešo valstu pilsoņiem, kuri neatrodas patvēruma meklētāju vai migrantu uzturēšanās centrā un kuriem nav pietiekami finanšu līdzekļu sevis un savas ģimenes uzturēšanai līdz brīvprātīgai atgriešanai. Palīdzību plānots nodrošināt 9 personām.[133]

7.2. Piespiedu izraidīšana

2016. gadā nedaudz samazinājies, piespiedu kārtā izraidīto personu skaits, sasniedzot 336 (2015. gadā - 340[134]). Lielākais piespiedu kārtā izraidīto trešo valstu pilsoņu skaits bija no Vjetnamas.

2016. gadā tika veikti grozījumi Imigrācijas likumā[135] un Aizturēto personu turēšanas kārtības likumā[136], kuros ir noteiktas izmitināšanas vietas personām, kurām ir jāpiemēro atgriešanas procedūra. Grozījumu mērķis bija noteikt to, ka īslaicīgi un īpašos gadījumos, ja nav iespējams vai nav ekonomiski izdevīgi, aizturētos trešo valstu pilsoņus[137] izmitināt Valsts robežsardzes struktūrvienībā, kā arī gadījumā, ja personas rada draudus valsts drošībai un sabiedrības drošībai

[128] Izstrādāts informatīvs materiāls par Latviju bērniem arābu, dari, franču un latviešu valodās.- Pieejams: http://www.patverums-dm.lv/lv/izstradats-informativs-materials-par-latviju-berniem-arabu-dari-francu-un-latviesu-valodas/810
[129] Brīvprātīga atgriešanās - atbalstīta vai patstāvīga atgriešanās uz izcelsmes, tranzīta vai trešo valsti, pamatojoties uz izraidāmā brīvu gribu. Avots: EMT vārdnīca v3. Pieejams: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/docs/emn-glossary-en-version.pdf.
[130] Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[131] Datu avots: IOM Rīgas birojs.
[132] Projekts tiek realizēts laika posmā no 2016. gada 11. februāra līdz 2018. gada 31. decembrim.
[133] Brīvprātīgās atgriešanās un reintegrācijas palīdzības sniegšana Latvijā, 2016.-2018. gads.- Pieejams: http://iom.lv/lv/projekts-p.
[134] Third-country nationals who have left the territory by type of return and citizenship. - Pieejams: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do.
[135] Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 123, 29.06.2016. - [stājās spēkā 01.07.2016.]
[136] Likums "Grozījumi Aizturēto personu turēšanas kārtības likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 91, 12.05.2016.- [stājās spēkā 26.05.2016.]
[137] Personas, kuras aizturētas Imigrācijas likumā noteiktajā kārtībā.

un kārtībai, viņus var ievietot Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietās. Šie grozījumi paredz, ka Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietās netiek ievietotas mazāk aizsargātas personas [138].

2016. gadā izstrādāti Ministru kabineta 2016. gada 16. augusta noteikumi Nr.556 „Noteikumi par uzturēšanas normām, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču apjomu Valsts robežsardzes patvēruma meklētāju izmitināšanas telpās izmitinātajam patvēruma meklētājam un Valsts robežsardzes izmitināšanas centrā ievietotajam ārzemniekam" [139].

Ar Ārlietu ministrijas Konsulārā departamenta starpniecību izveidots efektīvs Eiropas un Pakistānas Islāma Republikas līguma par tādu personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas nelikumīgi, praktiskais piemērošanas mehānisms, kas ļāva ātri un efektīvi noformēt ceļošanas dokumentus, saskaņot izraidīšanu un izraidīt 8 Pakistānas pilsoņus uz Pakistānu.[140]

Starp Latvijas, Lietuvas un Igaunijas kompetento iestāžu pārstāvjiem ir izveidota cieša sadarbība ārzemnieku izraidīšanas jomā, kas ļauj ātri un efektīvi apmainīties ar informāciju un sniegt/saņemt konsultācijas. Piemēram, 2016. gada 2. decembrī Igaunijā tika organizēta Latvijas Valsts robežsardzes un Igaunijas Policijas un Robežsardzes pārvaldes ekspertu tikšanās, kuras laikā tika apspriesta nelikumīgās migrācijas problemātika tranzītā caur abu valstu teritoriju tālāk uz ES dalībvalstīm, kā arī tika panākta vienošanās par ātru un efektīvu sadarbības procedūru piemērošanu trešo valstu pilsoņu konstatēšanai un atpakaļuzņemšanai, izpildot *1995. gada 1. jūlija Līguma starp Latvijas Republikas valdību, Igaunijas Republikas valdību un Lietuvas Republikas valdību par tādu personu atpakaļuzņemšanu, kuras attiecīgo valstu teritorijā uzturas nelikumīgi*.[141]

EMT rezultātu izmantošana

EMT Latvijas kontaktpunkts izstrādāja maza apjoma izpētes darbu "*Personu, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, izraidīšana: izaicinājumi un labā prakse Latvijā*"[142], kura mērķis ir apkopot nacionālo tiesību normu un iesaistīto institūciju praksi, lai sniegtu visaptverošu pārskatu par personām, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību. Tas ietver informāciju par:

- pastāvošo tiesību ietvaru attiecībā uz personām, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību;
- diskusijas un debates par paredzamajām izmaiņām šajā jomā nacionālajā līmenī;
- šo personu tiesības un pienākumus;
- statistikas datiem par šo personu izraidīšanu;
- dažādu iesaistīto institūciju kompetenci;
- atgriešanas politikas saistību ar patvēruma procedūru;
- personām, kuras nevar uzreiz izraidīt;
- pastāvošo praksi attiecībām uz personām, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību.

Izpētes darba secinājumi:

[138] Saskaņā ar Imigrācijas likuma 59. pantu - mazāk aizsargātas personas - personas vecumā, kam piešķirta vecuma pensija, grūtnieces, nepilna ģimene (tikai tēvs vai māte) ar nepilngadīgiem bērniem un personas, kas ir cietušas no smagas psiholoģiskas, fiziskas vai seksuālas vardarbības.
[139] Ministru kabineta 2016. gada 16. augusta noteikumi Nr. 556 "Noteikumi par uzturēšanas normām, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču apjomu Valsts robežsardzes patvēruma meklētāju izmitināšanas telpās izmitinātajam patvēruma meklētājam un Valsts robežsardzes izmitināšanas centrā ievietotajam ārzemniekam". - Latvijas Vēstnesis, Nr. 159, 18.08.2016. -[stājās spēkā 19.08.2016.]
[140] Avots: Valsts robežsardze.
[141] Avots: Valsts robežsardze.
[142] www.emn.lv.

- Latvijā personu, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību atgriešanas politika ir veidota, balstoties uz trešo valstu pilsoņu, kuri nelikumīgi uzturas valstī, izraidīšanu.

- Nelikumīgie imigranti veido lielāko daļu no izraidītajām personām salīdzinājumā ar personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību. Brīdī, kad pieņemts galīgs lēmums par atteikumu personai piešķirt starptautisko aizsardzību un personai nav cita likumīga pamata uzturēties Latvijā - tā kļūst par nelikumīgu imigrantu. Tai ir tādas pašas tiesības kā trešās valsts pilsonim, kurš nelikumīgi uzturas Latvijā. Vienīgā atšķirība starp abu personu grupām ir tāda, ka vienai ir "patvēruma procedūras pagātne", bet otrai tādas nav. Šī atšķirība neietekmē izraidīšanas procedūras veidu (brīvprātīgo vai piespiedu), jo katrs gadījums tiek izvērtēts individuāli.

- Starptautiskās Migrācijas organizācijas pārstāvis uzskata, ka labākā prakse personu izraidīšanā ir brīvprātīga atgriešanās un reintegrācijas palīdzība. To pamato gadījumi, ka piespiedu kārtā izraidītie nemaz neaizbrauc līdz savām mājām, jo viņi baidās tikties ar cilvēkiem, kuri ir aizdevuši lielas naudas summas nelikumīgās migrācijas ceļam. Tādos gadījumos piespiedu kārtā izraidītie ir spiesti meklēt jebkādus risinājumus savu parādu atmaksāšanai, un drīzāk nonāk cilvēku kontrabandistu un kriminālo organizāciju lokā.

- Ja patvēruma meklētājs patvēruma procedūrā sniedzis nepatiesas ziņas, slēpis savu identitāti vai mēģinājis aizbēgt no Latvijas, tad var vērtēt iespēju piemērot viņam piespiedu izraidīšanu.

- Realizējot piespiedu izraidīšanu, par efektīvu atgriešanas instrumentu var atzīt atpakaļuzņemšanas līgumus ar trešajām valstīm.

- Gadījumā, ja izvērtējot lietu secināts, ka patvēruma meklētājs atstājis savu valsti ekonomisko iemeslu dēļ, tad reintegrācijas palīdzība veicinās viņa atgriešanu savā izcelsmes valstī.

8. NELIKUMĪGA MIGRĀCIJA UN CILVĒKU KONTRABANDA

Par "zaļās" robežas nelikumīgu šķērsošanu 2016. gadā tika aizturēti 369 trešo valstu pilsoņi (2015. gadā - 463). Aizturēto personu galvenās grupas veidoja Vjetnamas (250), Krievijas (43), Afganistānas (29), Indijas (20) un Nepālas (7) pilsoņi. Lielākais aizturēto personu skaits par nelikumīgu "zaļās" robežas šķērsošanu bija uz Latvijas-Krievijas robežas, bet samazinājās uz Latvijas-Baltkrievijas robežas. 2016. gadā Valsts robežsardzes pārstāvji novēroja jaunu tendenci – vienlaicīga Latvijas-Krievijas robežas šķērsošana vairākās lielās grupās.[143]

Salīdzinot ar 2015. gadu (869 [144]), 2016. gadā ir samazinājies ieceļošanas atteikumu skaits uz robežas - ieceļošana atteikta 797 trešo valstu pilsoņiem. Visbiežāk ieceļošana atteikta Krievijas (240), Baltkrievijas (170) un Tadžikistānas (75) pilsoņiem.[145]

2016. gadā ir palielinājies konstatēto pārkāpumu skaits attiecībā uz ļaunprātīgu likumīgo ieceļošanas veidu izmantošanu, kad trešo valstu pilsoņi, saņemot Šengenas vīzu, sniedz nepatiesu informāciju par ieceļošanas mērķiem Latvijā vai citā Šengenas zonas valstī - 279 (tai skaitā 60 Uzbekistānas, 49 Baltkrievijas pilsoņiem, 43 Tadžikistānas pilsoņiem). 2015. gadā tie bija 109 vīzu anulēšanas gadījumi.[146] Pārskata periodā palielinājās Vidusāzijas valstu (Kirgizstānas, Uzbekistānas, Kazahstānas, Tadžikistāna) pilsoņu skaits, kas ļaunprātīgi izmantoja Šengenas vīzas, lai dotos uz ES ar mērķi nelikumīgi uzturēties un strādāt.[147]

8.1. Pasākumi, lai samazinātu nelikumīgo migrāciju

[143] Avots: Valsts robežsardze.
[144] Datu avots: Valsts robežsardze.
[145] Datu avots: Valsts robežsardze.
[146] Avots: Valsts robežsardze.
[147] Avots: Valsts robežsardze.

Lai veicinātu viltotu personu ceļošanas dokumentu atklāšanu, vēstniecība Baltkrievijā sadarbībā ar Valsts robežsardzes sakaru virsnieku organizēja apmācības dokumentu viltojumu atpazīšanā, kā arī personu identificēšanā.

Valsts robežsardze 2016. gadā uzsākusi 82 kriminālprocesus par dokumenta, zīmoga un spiedoga viltošanu un viltota dokumenta, zīmoga un spiedoga realizēšanu un izmantošanu.

Valsts robežsardzes Kriminālizmeklēšanas struktūrvienību amatpersonas 2016. gadā vairākkārt īstenoja kopīgus pasākumus ar Lietuvas un Polijas robežsardzes dienestu amatpersonām, lai novērstu un atklātu nelikumīgu migrāciju/personu nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai.

Līdzīgi kā 2015. gadā, arī 2016. gadā Valsts robežsardze ir konstatējusi, ka pārvietotāji, organizējot personu nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai, īsteno gan liela personu skaita pārvietošanu pāri valsts robežai, gan izvēlas vienā reizē nelikumīgi pārvietot arī 2-5 personas.

Pastāvot nelikumīgās imigrācijas organizētam spiedienam uz Latvijas valsts robežas un konstatējot, ka Krimināllikumā noteiktie preventīvie atbildības līdzekļi nelikumīgās imigrācijas mazināšanai nav pietiekami, Valsts robežsardze 2016. gada sākumā ierosināja izmaiņas Krimināllikumā, kas stājās spēkā 2016. gada 7. aprīlī.[148] Ar pieņemto likumu papildināta Krimināllikuma 285.panta – personas nelikumīga pārvietošana pāri valsts robežai - otrā daļa, nosakot sodu valsts amatpersonām vai personu grupai par vairāku personu pārvietošanu pāri valsts robežai, kā arī 285.panta otrā, trešā un ceturtā daļa, kurās iepriekš noteiktās soda sankcijas par personu nelikumīgu pārvietošanu būtiski paaugstinātas. Ar paaugstinātām soda sankcijām papildināts arī Krimināllikuma 285.^{1} pants – par nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā.

Ņemot vērā minētās izmaiņas krimināltiesiskajā regulējumā par noziedzīgiem nodarījumiem, kas kvalificēti pēc Krimināllikuma 285.panta un 285.^{1} panta, 2016. gadā piemērotās sodas sankcijas arī ir paaugstinātas.

8.2. Sadarbība starp kompetentajām iestādēm

2016. gada 27. septembrī tika noslēgta četrpusēja vienošanās "Vienošanās starp Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrijas Valsts robežsardzes dienestu, Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrijas Valsts policijas departamentu, Latvijas Republikas Valsts robežsardzi un Latvijas Republikas Valsts policiju par kopējām patruļām". Vienošanās mērķis ir noteikt kopējo patrulēšanas organizēšanas un īstenošanas kārtību, kas vērsta uz nelikumīgās migrācijas, noziedzīgo nodarījumu un citu pārkāpumu novēršanu. 2016. gada ietvaros praktiski tika organizētas Valsts robežsardzes un Lietuvas Republikas Robežsardzes dienesta kopīgās patruļas, kas apliecināja šīs sadarbības formas efektivitāti un nepieciešamību. [149]

Sadarbība ar trešajām valstīm

Pilnveidojot sadarbības mehānismus Latvijas valsts robežas uzraudzības nodrošināšanā, 2016. gadā saskaņā ar Latvijas Valsts robežsardzes iniciatīvu sadarbībā ar Baltkrievijas robežu Komiteju, tika izstrādāts nolikums "Robežas incidenta kopējās izmeklēšanas veikšanas metodika, kas saistīta ar Baltkrievijas – Latvijas valsts robežas režīma pārkāpšanu", kuru 2016. gada 29. septembrī kārtējās tikšanās laikā saskaņoja un parakstīja Latvijas un Baltkrievijas robežapsardzības

[148] Likums "Grozījumi Krimināllikumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 59, 24.03.2016.- [stājās spēkā 07.04.2016.]
[149] Avots: Valsts robežsardze.

iestāžu vadītāji. Nolikums nosaka valsts robežas režīma pārkāpuma pierādījumu vākšanas un izvērtēšanas kārtību. [150]

2016. gadā tika īstenots Kinoloģijas projekts Gruzijā un Moldovā, kuru ierosināja Starptautiskās Migrācijas politikas attīstības centrs (ICMPD), kuru atbalsta Patvēruma, migrācijas integrācijas fonds (AMIF), Iekšējās drošības fonds (*ISF-Police* un *ISF-Border and Visa*).

Projekts sevī iekļauj divas pamata aktivitātes: A) teorētisko apmācību (2 semināru) realizāciju kinologiem Gruzijā un Moldovā. Sešu jaunu dienesta suņu vecumā no 3 mēnešiem līdz 10 mēnešiem un suņu apmācību inventāra iegādi (iegādi organizē un veic Valsts robežsardzes koledža) un nodošanu Moldovas Valsts robežsardzes dienestam (2 suņi), Gruzijas Robežpolicijai (2 suņi), Gruzijas Patruļpolicijai (2 suņi). Plānots kopumā apmācīt 20 kinologus Moldovā un Gruzijā, kā arī nodrošināt ar 6 jauniem dienesta suņiem.

Moldovas un Gruzijas robežapsardzības iestāžu instruktoru kvalifikācijas paaugstināšanas kursos Valsts robežsardzes koledžas Kinoloģijas centrā apmācīti 6 Moldovas un Gruzijas kinoloģijas instruktori.

Projekts pozitīvi ietekmēs Gruzijas un Moldovas robežapsardzības iestāžu kinoloģijas jomas kvalitatīvu attīstību un tuvināšanu ES robežapsardzības struktūru kinoloģijas dienestu darbības līmenim. Projekta rezultātā Gruzijas un Moldovas robežapsardzības iestādes iegūs nemateriāli ieguvumu (teorētiskās zināšanas un praktiskā darba iemaņas kinoloģijas jomā), kā arī papildinās dienesta suņu genofondu.[151]

BOMCA 9 projekta[152] ietvaros 2016. gada 8.–10. novembrī Valsts robežsardzē tika organizēta apmācību vizīte Kazahstānas Robežsardzes dienesta un Imigrācijas policijas delegācijai imigrācijas kontroles un atpakaļuzņemšanas jautājumos. Vizītes laikā Kazahstānas delegācijai tika sniegta ES un Valsts robežsardzes pieredze imigrācijas kontroles nodrošināšanā, ES direktīvu ieviešanā Latvijas tiesību aktos, atpakaļuzņemšanas vienošanos izpildē balstoties uz praktiskiem realizēšanas piemēriem.[153]

8.3. Nelikumīgo imigrantu pārvietotāju uzraudzības pasākumi

2016. gadā par nelikumīgu personu pārvietošanu pāri valsts robežām tika aizturēta 51 persona. 48 tika aizturēti par Vjetnamas pilsoņu nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežām.

Latvijas Valsts robežsardzes amatpersonas, sadarbojoties ar Polijas robežsardzi un Lietuvas Iekšlietu ministrijas Robežsardzes dienestu, ir pārtraukušas starptautiskas noziedzīgi organizētas grupas darbību, kas organizēja un īstenoja personu nelikumīgu pārvietošanu no Vjetnamas caur Krieviju un Baltijas valstīm uz Poliju. Vjetnamieši tranzītā caur Latviju vairākkārt nelikumīgi pārvietoti pāri valsts robežai personu grupās (8-15 personas). Sadarbības ietvaros aizturēti čečenu izcelsmes Krievijas pilsoņi un Polijas pilsonis, kā arī kopskaitā (vairākās epizodēs) 84 nelegālie imigranti no Vjetnamas (Latvijas robežsargi aizturēja 38 vjetnamiešus, kā arī desmit čečenu izcelsmes Krievijas pilsoņus – pārvietotājus (*smugglers*). Kopīgie sadarbības pasākumi realizēti piecu mēnešu garumā (maijs – septembris).

Veiksmīga kopīgā sadarbība personu nelikumīgas pārvietošanas pāri valsts robežai apkarošanā ir realizēta arī ar Baltkrievijas robežsardzes struktūrvienībām. 2016. gada vasarā tika pārtraukta personu (2 Indijas pilsoņi un 1 Afganistānas pilsonis) nelikumīgas pārvietošanas organizēšana no Baltkrievijas tranzītā caur Latviju tālāk uz Vāciju.

[150] Avots: Valsts robežsardze.
[151] Avots: Valsts robežsardze.
[152] Robežu pārvaldības programmas Centrālajā Āzijā 9.posms.
[153] Avots: Valsts robežsardze.

Joprojām pāri valsts robežai nelikumīgi tiek pārvietoti pārsvarā Vjetnamas pilsoņi, bet Valsts robežsardze šogad ir fiksējusi arī vairākus gadījumus, kad nelikumīgu robežšķērsošanu veic jauktas trešo valstu pilsoņu grupas, kuru sastāvā konstatēti Indijas, Nepālas, kā arī Pakistānas Islāma Republikas, Afganistānas Islāma Republikas un Ķīnas pilsoņi.

Salīdzinot nelikumīgi pāri valsts robežai pārvietotos, Vjetnamas Sociālistiskās Republikas pilsoņi, pārsvarā ir pārvadātāju pavadīti, un caur Latvijas teritorijai, tiek nogādāti līdz pat Polijai vai kādai citai Centrāleiropas valstij. Jauktas trešo valstu pilsoņu grupas, pārsvarā nelikumīgi valsts robežu šķērsoja bez pavadoņa un turpmāka šo pārvietoto personu pārvietošanās Latvijā un uz citām ES dalībvalstīm bija pašu personu ziņā. Ja trešo valstu pilsoņi pēc nelikumīgas pārvietošanas pāri valsts robežai, kā arī nelikumīgi atrodoties valstī netika aizturēti, tie centās pārvietoties tālāk uz citām ES dalībvalstīm patstāvīgi, bet, ja tika aizturēti, tad šīs personas izmantoja patvēruma pieprasīšanas iespēju Latvijā.

9. CILVĒKU TIRDZNIECĪBAS NOVĒRŠANA

2016. gadā nav izsniegta neviena uzturēšanās atļauja saistībā ar to, ka persona ir atzīta par cilvēku tirdzniecības upuri.[154] Par cilvēku tirdzniecības organizēšanu uzsākto kriminālprocesu ietvaros aizdomās turētā statuss ir noteikts un aizturētas ir 3 personas.[155]

Latvijā ir konstatēti gadījumi, kas Latvijas pilsoņi kļuvuši par cilvēku tirdzniecības upuriem. 2016. gadā Latvijā identificēti 17 cilvēku tirdzniecības upuri: 4 identificēja Valsts policija un 13 biedrība "Resursu centrs sievietēm "Marta""[156]. 2016. gadā valsts finansētais sociālās rehabilitācijas pakalpojums cilvēku tirdzniecības upuriem piešķirts un sniegts 14 klientiem – sievietēm. Piecas personas, kuras par upuriem tika atzītas 2015. gadā, turpināja saņemt pakalpojumus 2016. gadā.[157]

2016. gada decembrī Labklājības ministrija ir noslēgusi trīspusēju līgumu par valsts finansēto sociālās rehabilitācijas pakalpojumu un atbalsta pakalpojumu kriminālprocesa laikā sniegšanu cilvēku tirdzniecības upuriem 2017.–2018. gadā ar diviem sociālo pakalpojumu sniedzējiem – biedrību "Resursu centrs sievietēm "Marta"" un biedrību "Patvērums "Drošā māja"".[158] Klientam ir tiesības pakalpojuma saņemšanai izvēlēties jebkuru no šiem diviem sociālo pakalpojumu sniedzējiem pēc saviem ieskatiem.

Biedrība "Patvērums "Drošā māja"" projekta "Novēršot cilvēku tirdzniecību un fiktīvās laulības: daudznozaru risinājums" (HESTIA) ietvaros 2016. gada laikā organizēja piecus[159] izglītojošus divu dienu seminārus, kuros dažādu jomu profesionāļi no visas Latvijas iepazina šādas tēmas: cilvēktirdzniecības jēdziens un mērķis; fiktīvo laulību fenomens, ekspluatatīvas fiktīvas laulības kā cilvēktirdzniecības forma; vervēšanas mehānisms, upura ievainojamība; cilvēktirdzniecības upura fiktīvo laulību situācijā identificēšana; atbalsta sistēma ekspluatatīvo fiktīvo laulību upuriem; speciālistu loma fiktīvo laulību mazināšanā; preventīvie pasākumi fiktīvo laulību fenomena mazināšanai.

Mācību mērķis bija sagatavot dažādu jomu speciālistus - tālākizglītības trenerus - tēmas aktualizēšanai speciālistu kolektīvos, kā arī rosināt tēmas aktualizēšanu sabiedrībā kopumā. Semināru mērķa grupa bija speciālisti no sociālā dienesta, bāriņtiesas, valsts un pašvaldības policijas, bērnu ārpus ģimenes aprūpes institūcijām, biedrībām, izglītības pārvaldēm un

[154] Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
[155] Datu avots: Iekšlietu ministrija.
[156] No 2017. gada 11. aprīļa jauns nosaukums – biedrība "MARTA".
[157] Darba grupas sanāksmē apkopo paveikto cilvēku tirdzniecības novēršanas jomā 2016. gadā.- Pieejams: http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/darba-grupas-sanaksme-apkopo-paveikto-cilveku-tirdzniecibas-noversanas-joma--2016gada/141.
[158]Palīdzība un atbalsts cilvēku tirdzniecības upuriem 2017.–2018. gadā.-Pieejams: http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/palidziba-un-atbalsts-cilveku-tirdzniecibas-upuriem-2017-2018-gada/148.
[159] Semināri notika Siguldā, Rēzeknes novadā, Liepājā un Bauskā.

bibliotēkām.[160] Projekta ietvaros 2016. gada rudenī tika apmācīti 187 dažādu jomu speciālisti. Sagatavotie speciālisti - multiplikatori organizēja 168 pasākumus sava darba vai dzīvesvietās.[161]

Lai sabiedrībai sniegtu aktuālāko informāciju par cilvēktirdzniecības tēmu, 2016. gada vasarā sāka darboties vizuāli un saturiski pilnveidotā mājaslapa www.cilvektirdznieciba.lv, kas ir valsts informatīvais resurss par cilvēktirdzniecības mazināšanas tēmu un aktualitātēm Latvijā. Mājaslapai ir izstrādāts jauns dizains, uzlabota lapas funkcionalitāte, kā rezultātā ievietotā informācija ir kļuvusi vieglāk pārskatāma un draudzīgāka tās apmeklētājiem.[162]

2016. gada vasarā ir uzsākta projekta STROM II "Stiprinot pašvaldību lomu darbam cīņā ar cilvēku tirdzniecību" īstenošana.[163] STROM II ir starptautisks projekts, kā mērķis ir stiprināt pašvaldību kapacitāti cilvēku tirdzniecības novēršanā un palīdzības sniegšanā cilvēku tirdzniecības upuriem, praktiski ieviešot STROM projekta ietvaros izstrādātās vadlīnijas divās pašvaldībās Latvijā, Lietuvā, Igaunijā un Krievijas ziemeļrietumu reģionā.[164]

10. MIGRĀCIJAS UN ATTĪSTĪBAS POLITIKA

2016. gadā pieņemtās Latvijas Attīstības sadarbības politikas pamatnostādnes 2016.-2020. gadam[165] uzsver attīstības sadarbības politikas instrumentu nozīmi migrācijas pamatcēloņu risināšanā. To plāno darīt, uzlabojot iedzīvotāju prasmes un nodarbinātību, veicinot stabilitāti un institūciju attīstību, jauniešu iespējas, stiprinot izglītību un pilsonisko sabiedrību. Latvija iespēju robežās attīstības sadarbības politikas mērķus īsteno saskaņoti ar drošības, migrācijas un tirdzniecības politiku mērķiem un veicina sinerģiju starp dažādiem šo politiku instrumentiem.

Ārlietu ministrija 2016. gada attīstības sadarbības politikas ietvaros atbalstīja projektu “Karadarbībā cietušo bērnu iniciatīvu centra labiekārtošana un sociāli integrējošo iniciatīvu un izglītojošo projektu īstenošana”. Tā mērķis ir veicināt karadarbības rezultātā cietušo bērnu sociālo rehabilitāciju un integrāciju sabiedrībā. Finansējuma ietvaros Ukrainā (Korosteņā) iekšēji pārvietoto personu centrā tika izveidota radošā telpa, lai radītu platformu dialoga veidošanai, ciešākai iekšēji pārvietoto personu integrācijai sabiedrībā, kā arī attīstītu dažādas radošas un izglītojošas aktivitātes. Projekta ietvaros paredzēts izremontēt un aprīkot telpas, kā arī organizēt pasākumus un sanāksmes ar nozares ekspertiem.[166]

2016. gadā Latvija sadarbībā ar citām ES dalībvalstīm un ICMPD vadībā uzsāka īstenot projekta “Atbalsta projekts mobilitātes partnerības ar Azerbaidžānu īstenošanai” aktivitātes. Projekta legālās migrācijas komponentes ietvaros, kur viena no vadošajām valstīm ir Latvija, Latvijas eksperti devās izpētes misijā uz Azerbaidžānu. Vizītes laikā tie vērtēja nacionālos tiesību aktus legālās migrācijas jautājumos (darbaspēka migrācija, studentu mobilitāte un vīzu politika). Notika arī vairākas tikšanās ar valsts iestāžu un privāto iestāžu pārstāvjiem, kā arī vietējiem ekspertiem. Balstoties uz iegūto informāciju, Latvijas un Bulgārijas eksperti kopīgi sagatavoja novērtēšanas ziņojumu un izstrādāja rekomendācijas, piedāvājot iespējamos turpmākās rīcības virzienus legālās un darbaspēka migrācijas jomā. Tāpat arī projekta ietvaros Azerbaidžānas delegācija ieradās Latvijā

[160] 17.-18. oktobrī Siguldā notiks multiplikatoru apmācību ciklu noslēdzošais seminārs.- Pieejams: http://www.patverums-dm.lv/lv/17-18oktobri-sigulda-notiks-multiplikatoru-apmacibu-ciklu-nosledzosais-seminars/800.
[161] Avots: Biedrība “Patvērums “Droša māja””.
[162] Darbu sāk jaunā mājaslapa www.cilvektirdznieciba.lv.- Pieejams: http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/darbu-sak-jauna-majaslapa-wwwcilvektirdzniecibalv/122.
[163] Projekts ilgst no 2016. gada 2. maija līdz 2017. gada 30. septembrim. Projektu līdzfinansē Zviedrijas institūts, Ziemeļu Ministru padome un Latvijas Republikas Iekšlietu ministrija.
[164] Ir uzsākta projekta STROM II "Stiprinot pašvaldību lomu darbam cīņā ar cilvēku tirdzniecību" īstenošana.- Pieejams: http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/projekts-stiprinot-pasvaldibu-lomu-darbam-cina-ar-cilveku-tirdzniecibu-baltijas-69.
[165] Ministru kabineta 2016. gada 14. septembra rīkojums Nr. 523 “Par Attīstības sadarbības politikas pamatnostādnēm 2016.-2020. gadam”.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 180, 16.09.2016.
[166] Avots: Ārlietu ministrija.

izpētes vizītē, lai iepazītos ar Latvijas praksi legālās migrācijas, pilsonības un naturalizācijas, darba tirgus vajadzību prognozēšanas, integrācijas un diasporu jautājumos.

1. pielikums. Eiropas Savienības tiesību aktu ieviešana

Pārskata gadā turpināts ieviest ES tiesību aktos noteiktās prasības Latvijas tiesību aktos. Lai parādītu aktuālo ES tiesību aktu migrācijas un patvēruma jomā transponēšanas gaitu Latvijas tiesību aktos, tie atsevišķi izdalīti tabulā.

	Eiropas Savienības tiesību akti	Nacionālie tiesību akti, kuros ieviestas Eiropas Savienības prasības
1.	Eiropas Parlamenta un padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/36/ES[167] par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nodarbinātības kā sezonas darbiniekiem nolūkā.	• Imigrācijas likums. • Ministru kabineta 2016. gada 2. augusta noteikumi Nr. 500 “Grozījumi ministru kabineta 2010. gada 21. jūnija noteikumos nr. 552 "Ielūgumu apstiprināšanas un uzaicinājumu noformēšanas kārtība"”. • Ministru kabineta 2016. gada 9. augusta noteikumi Nr. 524 “Grozījumi ministru kabineta 2011. gada 30. augusta noteikumos Nr. 676 "Vīzu noteikumi"”.
2.	Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīva 2014/66/ES[168] par ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem trešo valstu valstspiederīgajiem saistībā ar pārcelšanu uzņēmuma ietvaros.	• Imigrācijas likums. • Ministru kabineta 2016. gada 15. jūlijā noteikumi Nr. 470 “Grozījumi ministru kabineta 2010. gada 21. jūnija noteikumos Nr. 564 "Uzturēšanās atļauju noteikumi"”.
3.	Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīvas 2013/32/ES[169] par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai.	• Patvēruma likums.
4.	Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīvas	• Patvēruma likums.

[167] Eiropas Parlamenta un padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/36/ES par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nodarbinātības kā sezonas darbiniekiem nolūkā.- Oficiālais Vēstnesis, L 94/375, 28.03.2014.
[168] Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīva 2014/66/ES par ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem trešo valstu valstspiederīgajiem saistībā ar pārcelšanu uzņēmuma ietvaros.- Oficiālais Vēstnesis, L 157/1, 27.5.2014.
[169] Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīvas 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai.- Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.

	2013/33/ES[170], ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai.	• Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumi Nr. 449 "Noteikumi par patvēruma meklētāja uzturam un dienasnaudas izmaksai paredzēto izdevumu apmēru un segšanas kārtību". • Ministru kabineta 2016. gada 26. jūlija noteikumi Nr. 488 "Kārtība, kādā nepilngadīgam patvēruma meklētājam nodrošina izglītības ieguves iespējas". • Ministru kabineta 2016. gada 26. jūlija noteikumi Nr. 489 "Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra iekšējās kārtības noteikumi".
5.	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr.603/2013[171] (2013. gada 26. jūnijs) par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas Eurodac izveidi, lai efektīvi piemērotu Regulu (ES) Nr.604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, un par dalībvalstu tiesībaizsardzības iestāžu un Eiropola pieprasījumiem veikt salīdzināšanu ar Eurodac datiem tiesībaizsardzības nolūkos, un ar kuru groza Regulu (ES) Nr.1077/2011, ar ko izveido Eiropas Aģentūru lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā.	• Ministru kabineta 2016. gada 17. maija noteikumi Nr. 296 "Patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēmas noteikumi".

[170] Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīvas 2013/33/ES ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (pārstrādātā versija).- Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.
[171] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 603/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas Eurodac izveidi, lai efektīvi piemērotu Regulu (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, un par dalībvalstu tiesībaizsardzības iestāžu un Eiropola pieprasījumiem veikt salīdzināšanu ar Eurodac datiem tiesībaizsardzības nolūkos, un ar kuru groza Regulu (ES) Nr. 1077/2011, ar ko izveido Eiropas Aģentūru lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā.- Oficiālais Vēstnesis L 180, 29.06.2013.

2. Pielikums. Avotu un literatūras saraksts

Avoti

Latvijas tiesību akti

- Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 241, 10.12.2016.- [stājās spēkā 01.01.2017.]
- Likums "Grozījumi Aizturēto personu turēšanas kārtības likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 91, 12.05.2016.- [stājās spēkā 26.05.2016.]
- Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 123, 29.06.2016. - [stājās spēkā 01.07.2016.]
- Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 36, 16.02.2017. - [stājās spēkā 02.03.2017.]
- Likums "Grozījumi Krimināllikumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 59, 24.03.2016.- [stājās spēkā 07.04.2016.]
- Patvēruma likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr.2, 05.01.2016.- [stājās spēkā 19.01.2016.]
- Ministru kabineta 2017. gada 21. februāra noteikumi Nr. 92 "Grozījums Ministru kabineta 2012. gada 21. februāra noteikumos Nr. 133 "Noteikumi par valsts nodevu par personu apliecinošu dokumentu izsniegšanu"". - Latvijas Vēstnesis, Nr. 41, 23.02.2017.- [stājās spēkā 24.02.2017.]
- Ministru kabineta 2016. gada 17. maija noteikumi Nr. 296 "Patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēmas noteikumi".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 96, 19.05.2016.- [stājās spēkā 20.05.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 14. jūnija noteikumi Nr.370 "Kārtība, kādā no valsts budžeta līdzekļiem sedz pašvaldības izdevumus par nepilngadīgu patvēruma meklētāju izmitināšanu".- Latvijas Vēstnesis, Nr.116, 16.06.2016.- [stājās spēkā 01.07.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 28. jūnija noteikumi Nr. 409 "Noteikumi par patvēruma meklētāja, bēgļa un personas, kurai piešķirts alternatīvais statuss, iesniegumu par valsts nodrošinātas juridiskās palīdzības pieprasījumu".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 124, 30.06.2016.- [stājās spēkā 01.07.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumi Nr. 449 "Noteikumi par patvēruma meklētāja uzturam un dienasnaudas izmaksai paredzēto izdevumu apmēru un segšanas kārtību".- Latvijas Vēstnesis, Nr.134, 14.07.2016. - [stājās spēkā 15.07.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumi Nr. 457 "Noteikumi par pabalstu bēglim un personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 137, 19.07.2016.- [stājās spēkā 20.07.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumi Nr. 456 "Patvēruma meklētāju reģistra noteikumi".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 137, 19.07.2016. – [stājās spēkā 20.07.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 12. jūlija noteikumi Nr. 458 "Noteikumi par patvēruma meklētāja personas dokumentu un tā izsniegšanas kārtību".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 137, 19.07.2016.- [stājās spēkā 20.07.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 15. jūlija noteikumi Nr. 470 "Grozījumi 2010. gada 21. jūnija noteikumos Nr.564 "Uzturēšanās atļauju noteikumi"".- Latvijas Vēstnesis, Nr.138, 20.07.2016. - [stājās spēkā 21.07.2016.]

- Ministru kabineta 2016. gada 26. jūlija noteikumi Nr. 488 “Kārtība, kādā nepilngadīgam patvēruma meklētājam nodrošina izglītības ieguves iespējas”.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 143, 27.07.2016. – [stājās spēkā 28.07.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 26. jūlija noteikumi Nr. 489 “Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra iekšējās kārtības noteikumi”.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 143, 27.07.2016. – [stājās spēkā 28.07.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 2. augusta noteikumi Nr. 500 “Grozījumi ministru kabineta 2010. gada 21. jūnija noteikumos Nr. 552 "Ielūgumu apstiprināšanas un uzaicinājumu noformēšanas kārtība"”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.149, 04.08.2016. – [stājās spēkā 05.08.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 9. augusta noteikumi Nr. 524 “Grozījumi ministru kabineta 2011. gada 30. augusta noteikumos Nr. 676 "Vīzu noteikumi"”- Latvijas Vēstnesis, Nr.154, 11.08.2016.- [stājās spēkā 12.08.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 16. augusta noteikumi Nr. 556 "Noteikumi par uzturēšanas normām, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču apjomu Valsts robežsardzes patvēruma meklētāju izmitināšanas telpās izmitinātajam patvēruma meklētājam un Valsts robežsardzes izmitināšanas centrā ievietotajam ārzemniekam". - Latvijas Vēstnesis, Nr. 159, 18.08.2016. -[stājās spēkā 19.08.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 30. augusta noteikumi Nr.574 “Grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 17. decembra noteikumos Nr. 1529 "Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 168, 31.08.2016. – [stājās spēkā 01.09.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 20. septembra noteikumi Nr. 620 “Kārtība, kādā veic aizturētā patvēruma meklētāja veselības stāvokļa pārbaudi un sanitāro apstrādi, kā arī reģistrē to rezultātus”.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 184, 22.09.2016.- [stājās spēkā 23.09.2016.]
- Ministru kabineta 2015. gada 2. decembra rīkojums Nr.759 “Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.238. 04.12.2015. – [stājās spēkā 02.12.2015.]
- Ministru kabineta 2016. gada 5. maija rīkojums Nr. 287 “Par Pieaugušo izglītības pārvaldības modeļa ieviešanas plānu 2016.-2020. gadam”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.89, 01.05.2016.
- Ministru kabineta 2016. gada 14. septembra rīkojums Nr. 523 “Par Attīstības sadarbības politikas pamatnostādnēm 2016.-2020. gadam”.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 180, 16.09.2016.

Eiropas Savienības tiesību akti

- Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīvas 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai.- Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīvas 2013/33/ES, ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai.- Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr.603/2013 (2013. gada 26.jūnijs) par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas Eurodac izveidi, lai efektīvi piemērotu Regulu (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, un par dalībvalstu tiesībaizsardzības iestāžu un Eiropola pieprasījumiem veikt salīdzināšanu ar Eurodac datiem tiesībaizsardzības nolūkos, un ar kuru groza Regulu (ES) Nr.1077/2011, ar ko izveido Eiropas Aģentūru lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā.- Oficiālais Vēstnesis L 180, 29.06.2013.

- Eiropas Parlamenta un padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/36/ES par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nodarbinātības kā sezonas darbiniekiem nolūkā.- Oficiālais Vēstnesis, L 94/375, 28.03.2014.
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīva 2014/66/ES par ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem trešo valstu valstspiederīgajiem saistībā ar pārcelšanu uzņēmuma ietvaros.- Oficiālais Vēstnesis, L 157/1, 27.5.2014.

Literatūra

- Aktualizēts informatīvais materiāls „Latvija – valsts pie Baltijas jūras".– Pieejams: aktualizets-informativais-materials-latvija-valsts-pie-baltijas-juras.
- Atbalsta pasākumi starptautiskās aizsardzības personām.- Pieejams: http://www.patverums-dm.lv/lv/atbalsta-pasakumi-starptautiskas-aizsardzibas-personam.
- Atklāj Patvēruma meklētāju centra atjaunoto ēku un Multifunkcionālo centru Mucenieku iedzīvotājiem. - Pieejams: http://www.iem.gov.lv/lat/aktualitates/informacija_medijiem/?doc=33924.
- Bezmaksas latviešu sarunvalodas nodarbības ārzemniekiem Latvijā.- Pieejams: http://www.sif.gov.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=9919%3ABezmaksas-latviesu-sarunvalodas-nodarbibas-arzemniekiem-Latvija&catid=14%3AJaunumi&Itemid=186&lang=lv.
- Bēgļu uzņemšanas plāna īstenotāji: Patvēruma meklētāju integrācija Latvijā cietusi neveiksmi.- Pieejams: http://www.lsm.lv/lv/raksts/latvija/zinas/beglu-uznemsanas-plana-istenotaji-patveruma-mekletaju-integracija-latvija-cietusi-neveiksmi.a204034/.
- Brīvprātīga atgriešanās - atbalstīta vai patstāvīga atgriešanās uz izcelsmes, tranzīta vai trešo valsti, pamatojoties uz izraidāmā brīvu gribu. Avots: EMT vārdnīca v3.- Pieejams: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/docs/emn-glossary-en-version.pdf.
- Brīvprātīgās atgriešanās un reintegrācijas palīdzības sniegšana Latvijā, 2016.-2018. gads.- Pieejams: http://iom.lv/lv/projekts-p.
- Darba grupas sanāksmē apkopo paveikto cilvēku tirdzniecības novēršanas jomā 2016. gadā.- Pieejams: http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/darba-grupas-sanaksme-apkopo-paveikto-cilveku-tirdzniecibas-noversanas-joma--2016gada/141.
- Darbu sāk jaunā mājaslapa www.cilvektirdznieciba.lv.- Pieejams: http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/darbu-sak-jauna-majaslapa-wwwcilvektirdzniecibalv/122.
- Imigrantu atbalstam Latvijā īstenoti informēšanas un izglītošanas pasākumi.- Pieejams: http://www.integration.lv/lv/imigrantu-atbalstam-latvija-istenoti-informesanas-un-izglitosanas-pasakumi.
- Iekšlietu ministri diskutē par aktuāliem pasākumiem patvēruma un migrācijas politikā.- Pieejams: http://www.iem.gov.lv/lat/aktualitates/informacija_medijiem/?doc=32261.
- IeM uzskata, ka bēgļu uzņemšanas plānu izdevies īstenot par 90%.- Pieejams: http://www.diena.lv/raksts/latvija/zinas/iem-uzskata-ka-beglu-uznemsanas-planu-izdevies-istenot-par-90-14165405.
- Ir uzsākta projekta STROM II "Stiprinot pašvaldību lomu darbam cīņā ar cilvēku tirdzniecību" īstenošana.- Pieejams: http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/projekts-stiprinot-pasvaldibu-lomu-darbam-cina-ar-cilveku-tirdzniecibu-baltijas-69.

- Izstrādāts informatīvs materiāls par Latviju bērniem arābu, dari, franču un latviešu valodās.- Pieejams: http://www.patverums-dm.lv/lv/izstradats-informativs-materials-par-latviju-berniem-arabu-dari-francu-un-latviesu-valodas/810.
- Izveidots buklets bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu "Pirmie soļi ceļā uz darbu".- Pieejams: http://www.nva.gov.lv/index.php?cid=2&mid=2&txt=4570&from=0.
- Latvijas ārējā un drošības politika. Gadagrāmata 2017. Imigrācija un bēgļi Eiropas Savienībā un Latvijā.- Pieejams: http://www.liia.lv/en/publications/latvian-foreign-and-security-policy-yearbook-2017-577?get_file=1.
- Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē rezultāti.- Pieejams: https://eu2015.lv/images/news/EU2015LV_rezultati_lv.pdf.
- Latvijas Republikas valdības un Kirgīzijas Republikas valdības līgums par sadarbību izglītības un zinātnes jomā.- Pieejams: http://www.izm.gov.lv/images/starpvaldibu_ligumi/L%C4%ABgums_LV.pdf.
- Likuma " Grozījumi Patvēruma likumā" priekšlikumu tabula.- Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS12/saeimalivs12.nsf/0/A88333B323C248EEC22580D0003DBA33?OpenDocument.
- Likumprojekta "Grozījumi Patvēruma likumā" anotācija.- Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS12/saeimalivs12.nsf/0/A88333B323C248EEC22580D0003DBA33?OpenDocument.
- Likumprojekta „Patvēruma likums" anotācija.- Pieejams: http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/tiesibu-akti/tiesibu-aktu-projekti/2014/07/28/groz%C4%ABjumi-patv%C4%93ruma-likum%C4%81/.
- No visiem uz Latviju pārvietotajiem bēgļiem, šeit palikuši tikai 5.- Pieejams: http://nra.lv/latvija/201577-no-visiem-uz-latviju-parvietotajiem-begliem-seit-palikusi-tikai-5.htm.
- Ministru kabineta noteikumu projekta „Noteikumi par patvēruma meklētāja, bēgļa un personas, kurai piešķirts alternatīvais statuss, iesnieguma par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumu veidlapu paraugiem anotācija.- Pieejams: http://tap.mk.gov.lv/doc/2016_06/IEMAnot_230516_juridiskapalid.1161.doc.
- Ministru kabineta noteikumu projekta „Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra iekšējās kārtības noteikumi" anotācija.- Pieejams: http://tap.mk.gov.lv/doc/2016_07/IEMAnot_040716_PMIC%20ieks_kart.1473.doc.
- Palīdzība un atbalsts cilvēku tirdzniecības upuriem 2017.–2018. gadā.- Pieejams: http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/palidziba-un-atbalsts-cilveku-tirdzniecibas-upuriem-2017-2018-gada/148.
- Rīgā un četros Latvijas reģionos darbu uzsācis Informācijas centrs imigrantiem.- Pieejams: http://www.integration.lv/lv/Inform%C4%81cijas%20centrs%20imigrantiem/553.
- Starptautiskās aizsardzības saņēmēju integrācijas izvērtēšana un uzlabošana.- Pieejams: http://providus.lv/article/starptautiskas-aizsardzibas-sanemeju-integracijas-izvertesana-un-uzlabosana.
- Sociālekonomiskās iekļaušanas programmā piedalījušās 56 starptautiskās aizsardzības personas.- Pieejams: http://patverums-dm.lv/lv/atbalsta-pasakumi-starptautiskas-aizsardzibas-personam.
- Vēlas pēc iespējas ātrāk liegt iespēju Latviju pametušiem bēgļiem saņemt pabalstu.- Pieejams: http://www.tvnet.lv/zinas/latvija/622518-velas_pec_iespejas_atrak_liegt_iespeju_latviju_pametusiem_begliem_sanemt_pabalstu.

- Third-country nationals who have left the territory by type of return and citizenship. - Pieejams: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do.
- 17.-18. oktobrī Siguldā notiks multiplikatoru apmācību ciklu noslēdzošais seminārs.- Pieejams: http://www.patverums-dm.lv/lv/17-18oktobri-sigulda-notiks-multiplikatoru-apmacibu-ciklu-nosledzosais-seminars/800.

3.pielikums. Darbā izmantoto terminu definīcijas

Izbraukšanas rīkojums[172] - administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, ar kuru nosaka vai pasludina, ka trešās valsts pilsoņa uzturēšanās ir nelikumīga. un uzliek vai nosaka atgriešanās pienākumu.

Brīvprātīga atgriešanās - atbalstīta vai patstāvīga atgriešanās uz izcelsmes, tranzīta vai trešo valsti, pamatojoties uz izraidāmā brīvu gribu.

[172] Avots: EMT vārdnīca v3. Pieejams: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/docs/emn-glossary-en-version.pdf.